

Seal kus ilu ja rahu
Foto Nylander

N° 25/26
1 9 3 1
40 senti

KAIKINSE KODU!

A/S. EESTI TULITIKUMONOPOL

A/S.

«ROTERMANN'I TEHASTE»

jahud ja leivad **rahuldavad** kõige **nõudlikumaid** tarvitajaid

HINNAD VÄLISPOOL VÕISTLUST

Esindatud kõigis tähtsamais kohtades Eestis
Praegusel rahavaesel ajal on iga sent hädatarviline. See-
pärast ekspordeerige oma **VÕI**

A/S. «ROTERMANN'I TEHASTE» kaudu.

Enne mootorsõidukite ostmist pöörduge meie poole, kus on saadaval
kuulsa **OPEL'i** vabriku **SÕIDU** ja **VÕROAUTOD**.

BACTI PÄÄSTESECTS

TALLINNAS, HOLLANDI TÄN. Nr. 48. TELEFON 310-10.

*Mereõudasse sattunud laevade ja teiste mereveoabinõude päästmine.
Pukseerimine. Uppunud varanduste päästmine. Tuukri järelevaatused.*

BACTI PÄÄSTESECTSI

EESTI RANNASÕIDU LIIN,

TALLINNAS, SADAMAS, VICTORIA SILD Nr. 3. TELEFON 306-85 JA 301-60

*Ühenduse pidamine I-kl. reisijate- ja kaubaveoaurikutega saarte ja
mannermaa vahel.*

VILJANDI EESTI PÕLLUMEESTE SELTSI

kaubanduse osakond

Viljandis, Tallinna tšn. 3. Posikast 37. Telefonid 6 ja 2-13.

Kõige suurem ja täiuslikum elu-, majapidamis- ja ehitustarvete, põllutööriistade ja masinate, sõidu- ja veoabinõude (ne. ladu ning müügikohi Viljandimaal).

Müük suurel ja väikesel arvul.

H a r u k a u p l u s e d :

S. KÕPUS.
Telef. 5.

ÕISUS.
Telef. 8.

TARVASTUS.
Telef. 2-13.

TARTU LINNAPANK

TARTUS

RAEKOJAS

TEL. 11-32.

Võtab raha hoivule jooksvale arvele,
kindla tähtaja peale ja kuude viisi ja
:: maksab ajakohast protsenti. ::

Laenud. Välisraha. Välisriiskid. Inkasso.

Toimetab kõiki pangaooperatsioone.

Riidevärvimise vabrik ja keemiline pesemiskoda

Viljandis,
Tartu tän. 24.

R. NATUS

Telef. 59.
Asutatud 1883.

Vabrik vanutab, värvib, pressib, säärrib kõiksuguseid kangaid, valmisriiet, lõngu j. m., värvib puuvillaseid ja linaseid asju pesukindlate värvidega.

Keemiliselt peseb ja puhastab kõiksuguseid kleite, ülikondi, palituid ja lambanahku.

VASTUVÕTMISE KOHAD:

Tallinnas: Narva maant. 26, oma osakond; Suurel Pärnu maant. 22, A. Kraan'i juures; Harju tän. 29.
Tartus: Riia uul. 2 ja Raatuse uul. 16, Ed. Friedrich'i juures.
Paides: L. Räästas'e juures.
Pärnus: Levin'i juures, Jäneselja uul. 5.

Haapsalus: Karja uul., J. A. Lasy juures.
Võrus: S. Song'i juures.
Kilingi-Nõmmel: M. Otstaveli juures.
Mõisakülas: E. Saava apteegis.
Paluoja: H. Rist'i kaupluses.
Võhmas: A. Tammik.
Karksi-Nuias: Radloff.

Türi: J. Estenthal.
Keavas: J. Kleemann.
Raplas: V. Sommer.
Kohilas: H. Kask.
Tapal: H. Gabriel.
Jõhvis: J. Vinkel.
Rõngus: E. Kuus.
Madisel: J. Kroos.
Kolga-Jaanis: H. Mihkelson.

AKTSIA-SELTS

„VILJANDI LINAVABRIK“

Viljandi, Lossi uul. nr. 41, telefon nr. 18. Asutatud 1912. a.

Valmistab kodumaa parematest linasortidest

ajakohaste täiendatud masinatega mitmesuguses jämeduses linast ja takust lõnga, korutatud niiti, sidumismõõri, vihtides ja kerades, sise- ja välismaale

Kujub mitmesugust linast ja takust riiet,

pleekimata ja pleegitud, nagu: laudlina- ja käsirätiriiet, kõige ilusamais lillelistes (damas:) mustreis, voodilina-, püksi-, madratsi-, vahe-, present-, kotiriiet ja palju teisi.

Peale selle **moodsaid päevatekke** lilleliste mustritega, **vastupidavaid riiderihmu**, **impragneeritud ja impragneerimata presente** koorma ja masinate katteks.

Villa- ja linaketramise vabrikule puuvillast vokinõõri.

Laos alati saadaval viljakotte.

Talurahva töid tellijate eneste linadest ja takkudest valmistab ruttu, hästi ja võrdlemata odavasti.

Vabrik ostab igal ajal head lina kõige parema päevahinnaga.

A.-S. „VILJANDI LINAVABRIK“.

Kinnitusselts „Maja”

Tallinna Majaomanikkude Panga juures,
Tallinn, Harju 29. Telef. (20)-600.

Toimetab soodsatel tingimustel

tule-, murdvarguse- ja klaasikinnitusi.

Hoidke vaevağa kogutud varandust seda kinnitades K. S. „Majas“.
Harju 29.

===== E s i n d a j a d : =====

TARTUS, Suurturg, 3. PÄRNUS, Majaomanikkude Pank. TÜRIL, Paide 6.

A/s. „Eesti Reisibüroo”

Peakontor: Tallinn, Pikk t. 6, tel. 433-20 & 433-21.

Osakonnad: Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72.
Pärnu, Rütüti tän., „Endla“ majas,
telef. 113.

Telegrammide aadress:
„E R B O“, Tallinn resp. Tartu,
Pärnu.

Raudteepiletite eelmük:

- a) Kodumaal kõikidesse jaamadesse
- b) Välismaale kõikidesse suurematesse linnadesse.

Esindused ja agentuur kõikidelt suurematelt Euroopa reisibüroodelt. — Ringreisi-
piletid turistidele. — Rahavahetus ja valuutamük reisijaile. — Välismaa pas-
side ja viisumite muretsemine. — Laevasõidupiletid kõikidele kodumaa ja Balti-
mere liinidele. — Ookeanilaevade piletid Inglise, Saksa, Prantsuse, Rootsi ja
Ameerika liinidel kõigisse maailmajagudesse. — Kanadasse piletid Canadian Pa-
cific Railway Co. liini peale. — Õhusõidupiletid „AERO“ ja „DERULUFTI“ liinidele.

Likööri- ja napside
vabrik

O=Ü.
„EMLO“

Liköörid,
konjakid
ja napsid
kõige
kõrgemas
headuses.

Tallinn,
Pikk tänav 17.
Telefon 431-08.

Saadaval igas resto-
raanis ja viinapoes.

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitseliku pea-
staabi ruumes.

Vastutav toimetaja kol.-ltm. J. M a i d e,
telefon 6-88.

Tegev toimetaja L. S ö e r d, telef. 8-29.

Toimetaja kõnetunnid kella 10—12.

Kaastöö arvatakse tasu alla, kui sellele
tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvi-
tamata ja tagasisaamiseks markimata
käskkirju alal ei hoita.

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talituse juht Richard Jukk, tel. 8-29.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/2 a. 3 kr.,
1/4 a. kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad ä üks lehekülj:
teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti
järel 40 kr. Välimine kaas 80 kr., sise-
mised 60 kr.

Nr. 25/26

1931

SISUKORD:

- or — Paar sõna propaganda alalt.
- E. L.: Spordikooli tegevusest Soomes.
- Joter: Kaks Prantsuse suledaami ring-
reisil „naissõdurite mall“.
- Püha isa kaitsevägi.
- H. S.: Laskuritega Helsingis.
- R. L.: Mispärašt peafine tegema kaasa
laskesporti.
- Ed. Männik: Lasketiiru ehitajad.
- Loodusmälestusmärke Eestis.
- J. London: Laev põleb.

K. Peterson

Mehhaaniline
pildiraamitööstus

Asut. 1911. a.

on vanim ja suurim Eestis

Akna- ja peegliklaasi
ärist saadaval, soovi-
korral igasugused
klaasimised. Vanade
määrinud ja katkiste
piltide ja raamide
parandamine ja kul-
damine. Kiire telli-
miste täitmise ja oda-
vate hindade poolest
välispool võistlust.

TALLINN,

Tel. 304-61.

NARVA MNT. 4 (end. Lindeniall).

**AUTO-TRANSPORT
ED. POOLA**

Tallinn, Laulupeo tän. 22, tel. 306-25, 306-24.

Renault — veoautod, kandejõuga 1½—10 tonni, õhukummidel, võimaldavad mööblite ja kõigi muude raskete veetavate asjade kiiresti ja tervelt kohale transporteerimise.

Tellimisi võetakse vastu igal kellaajal raskuste ja kaugustele vaatamata.

Mõni oskab küll koguda raha,
aga ei oska seda hoida.
Kindlaim hoiukoht rahal on ikka ühispank —

PÄRNUMAA PÕLLUMEESTE ÜHISPANK

Pärnus, RÜÜTLI t. nr. 47, vastu raudteejaama.

Võtab raha hoiule ajakohase
protsendiga ja annab laene
ning toimetab kõiki pangas-
operatsioone.

JUHATUS.

*Vastu tulles lugejate soovidele
ilmub*

„KAITSE KODU!“

*suve kuudel
kaksiknumbrites.*

Speditiooni- ja transportäri

O.Ü. TILGA & Ko.

Telefonid:
5-63 ja 21-82.

TALLINN,
S. Karja 18.

Telegr. aadr.
„Tilgaco“.

Tollimine — Inkasso — Kindlustus.

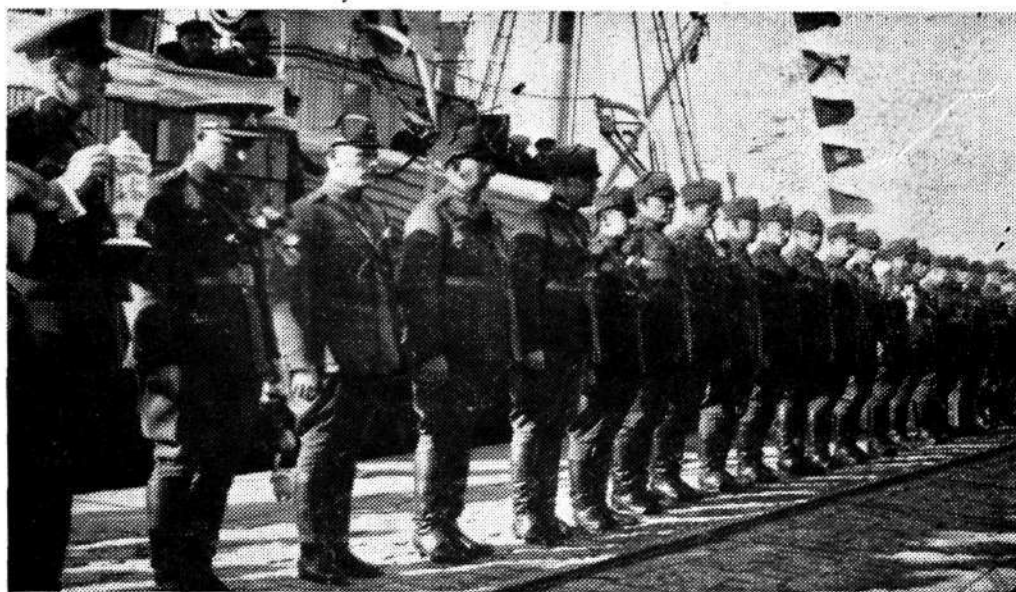
KAITSE KODU!

ILMUB KORD NÄDALAS

Nr. 25/26

Tallinnas, teisipäeval, 23. juunil 1931

Seitsmes aastakäik

VÖITJAD SAABUSID KOJU.

Ülal: Eesti parimad laskurid Passup, Shütz ja Silber.

All: Võitjate tervitamine Tallinna sadamas.

PAAR SÕNA PROPAGANDA ALALT

Kui kohtadel pisut lähemalt ning sügavamalt jälgida kaitseliidu elu, siis paratamatult kergib rida küsimusi, mis nõuavad arutlemist ja üksikasjalisemat kaalumist. Üks selliseist küsimustest on puht propaganda iseloomuga. Nimelt, kuidas peame oma elu korraldama, et kasvaks ühistunne, sisemine distsipliin, teadlik arusaamine oma tegevusest ja tõuseks nõnda kõrgele, et igaüks meist tunneks tõsist heameelt kaitseliidu perre kuuludes, et iga üksik liige seisaks tõesti kindlas veendumuses ja usus, et see rada, mida ta kõnnib, on õige ja kindel? Mida tuleks siin ette võtta, et rahuldada suuri hulki, et anda jõudu endi peale võetud kohuste kandmises, leides selleks sisemist rõõmu ja rahuldustunnet? Teiste sõnadega, mida peaksime pakkuma oma liikmeile, et tõsta ja säilitada huvi ning kindlat töötahet, et elu läheks edasi täies hoos ikka lähemale sihile, mille poole püüame, kuhu on suunatud meie kõikide pilgud?

Arusaadav, et siin, nagu muiski küsimustes, ei saa ühe käeliigutusega ega ka üldiste juhtnööride abil suurt ära teha. Tuleb alati arvestada kohapealseid olusid ja igal pool peab leitama neile vastavad lahendused. Et leida õige lahendus, on sageli kasulik ja otse vajaline enne küsimuse kohta vahetada mõtteid, teda igakülgsest valgustades ja sõeludes ning alles siis kõike resümearides teha lõppjärelused. Muidu juhtub tihtipeale, et uus üritus ei anna positiivseid, elujõulisi tulemusi. Kuid just hoogsat, rõõmsat, nooruslikult jõuküllast elu vajamegi, et olla tugevad oma tegudes.

On selge, et tõstetud küsimustes on kaks erisugust seisukorda, s. o. linna- ja maa-üksused. Ka ülaltoodud küsimuste lahendused nõuavad kummaski tüübis olemoodi rakendusi. Mis on sobiv ja läbiviidav linnaüksustes, seda ei saa igakord ja täiel määral kasutada maaoludes, ning vastupidi. Alljärgnevad read tahavad käsitada küsimusi esijoones linna-üksuste seisukohalt vaadatuna.

Tohiks olla päevaselge, et iga kaitseliitlane vajab rööbiti tavaliste õppustega veel midagi niisugust, mis süvendaks ta vaimu ning teritaks meelt, kuid ühtlasi aitaks kaasa omavaheliseks lähenemiseks ja liitumiseks ühiseks suureks pereks. Selle taotlemisel, nagu ülal juba mainitud, võib käia mitmet teed, vastavalt elunõudeile, ajale ning kohale. Igatahes esimeseks ning tähtsaimaks eelduseks tuleb siin pidada üksteise põhjalikkust tundmist ja hindamist. Sinna poole peamegi tüürima, et me tihedasti üksteisega oleksime seotud, et me otse kokku kasvaksime. Ainult siis võime olla kindlad, et meie töös on edu. Selleks tulebki leida abinõusid, tuleb otsida teid, kui neid juba ei ole leitud.

Üheks abinõuks, nagu ka tegelik elu seda küllalt selgesti on kinnitanud, on n. n. klubi- või perekonnaõhtute korraldamine, kuhu on vaba sissepääs kõigile kaitseliitlasele ja naiskodukaitse liikmeile ning nendelt kaasa toodud külalisile. Eriti tuleks siin rõhutada, et sellised üritused peaksid olema kõigile kergesti kättesaadavad ja seepärast just tasuta.

Tasu, olgu kui väike tahes, ei jäta avaldamata oma negatiivset mõju.

Mida enesest võiks kujutada säärane õhtu?

Kaitseliidu ja naiskodukaitse üksikliikmed on oma elukutseilt sageli diametraalselt erinevad, samuti vaimsed huvid ei seisa kõigil ühel tasemel, sõltuvad peamiselt haridusest ja paljudest teisist tegureist. Nii-siis, säärase klubiõhtute korraldamisel tuleb seda arvestada kui paratamatust ja tuleb püüda asja viia läbi nõnda, et igaüks leiaks selles miljööis endale tõsist meelelahutust päevaste askelduste ja murede kõrval, leiaks midagi, mis teda huvitab, köidab. Teisest küljest peavad need õhtud pakkuma kultuurilist lõbu, peavad avaldama kasvatavat mõju. Nii-siis kava koostamisel tuleb neid asjaolusid pidada silmas. Seepärast olgu kava ikka mitmekesine, et ta võiks rahuldada maitselt ja üldiselt ettevalmistuselt väga erineva osavõtjaskonna soove.

Sel alal on mõningaid kogemusi Tartu maleval, kus möödunud talvel korraldati seitse niisugust klubiõhtut. Kavad on alati koosnenud kolmest osast: ettekannete osa (muusika, laul, rahvatantsud, deklamatsioonid, plastika jne. jne.), kõne ja tants. Kogemused aina kinnitavad, et kõige paremini tabame hulkade soove, kui need osad põimime üksteisega, s. o. ettekanded lavalt ja kõne vahelduvad tantsumuusikaga. Kõne sel juhtumil ei tohi venida pikaks. Ta võiks kesta umbes pool tundi, muidu läheb igavaks ning kõne kaotab oma mõjuva väärtuse. Muidugi peavad need kõned olema populaarsed, kokkuvõtlikud, selgesti väljendatud, kõigile arusaadavad, kergesti jälgitavad.

Nii-siis on klubiõhtu säärane, kus võib saada klaasi teed, kuulata muusikat, vesta paar sõna lauanaabriga või keerutada ring valssi. Kuid siinjuures on tähtsaimaks eelduseks oma ruumide olemine. Need peaksid olema niisugused, kuhu iga kaitseliitlane heameelele sisse astub ja tunneb end tõesti kodusena. Siin olgu iga asi lihtne, kuid seejuures meeldiv, kutsuv. Puuduvad aga vähegi vastavad ruumid, siis on hoopis raskem leida võimalusi kaitseliidu laialdase pere lähendamiseks, nende liitumiseks ühise katuse alla. On ju ruumide küsimus alati põnevaimad, millest aga peab püütama üle saada.

Ülaltoodu kõrval on ju veel terve rida teisi võimalusi, kuidas kõita kaitseliitlasi oma koduga: lugemislauad, koroonad, male jne. jne. — Kõik peab olema hõlpsasti ning tasuta kättesaadav. Praegusel ajal tuleb maksustamisega olla äärmiselt ettevaatlik, et sellega mitte inimesi koondumise asemel eemale tõrjuda.

Ühe sõnaga, kasulik ajaviide ei tohi puududa. Paljud sääraseid vahendid on ju hõlpsasti kättesaadavad, kuid kaudset tulu toovad nad alati. Ei tea juhtumit, kus üks või teine selleks otstarbeks soetatud ese ei leiaks kasutamist või mõni uus üritus hääbuks tähelepanematult. Kõik nad leiavad poolehoidu, üks vähemal,

teine suuremal määral. Olgu õppuste vaheajal või mõnel teisel vabal tunnil, alati võib leida maleva kodus inimesi, kes otsivad seal tegevust, olles kiindunud aja-
lehte või haardes pihku koroonakepi.

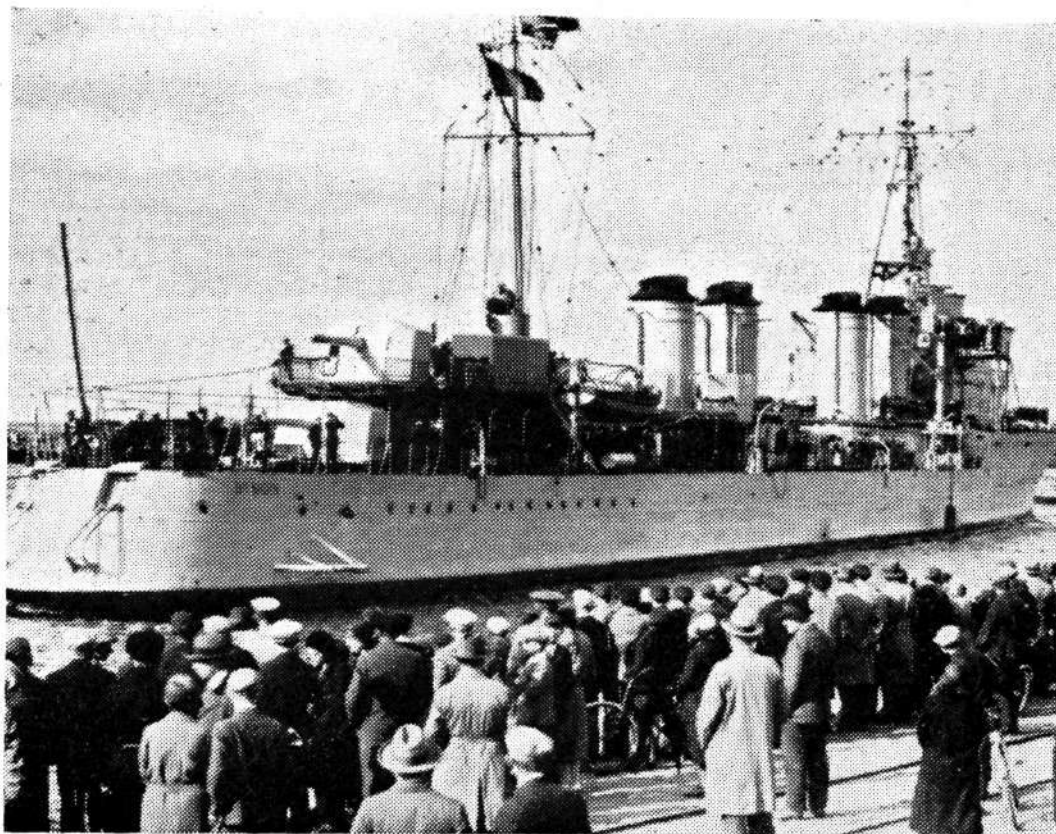
Edasi sport, ühised väljasõidud, ekskursioonid kodu- kui ka välismaale — kõik rakendatagu propaganda teenistusse eesmärgiga luua kindel, distsiplineeritud vägi, kes on alati valvel meie kodumaa eest. Eriti suurt huvi pakub see kõik meie nooremale generatsioonile, kes alati innukalt ning hoolega tahab kaitseliidus kaasa elada. Seda nooruse tuld ja vaimustust tuleb säilitada ega tohi lasta tal

kustuda. Praegune noorsugu on elujõuline, rõõmus, ideaalide poole püüdev, täis otsivat vaimu. Seda peab hinnatama vääriliselt ning peab antama võimalusi nende huvide kohaseiks avaldamisteks.

Lõpuks ei saa jätta mainimata Tallinna maleva algatust propaganda alal — jõulupuu korraldamist kaitseliitlaste lastele. See ilus algus leiab kindlasti järeltegitajaid ning kahtlemata omab ta suure moraalse väärtuse.

Nii võib leida tuhat abinõu, mis kõik tüürivad ühte punkti — aidata kaasa kaitseliidu üldisele arengule ilusama tuleviku sihis.

—or—

PRANTSUSE LAEVASTIK TALLINNAS.

Pildil ristleja „Bison“.

Spordikooli tegevusest Soomes

Võimsalt on levinud ja levib kehakultuur meie vennarahva juures Soomes, äratades inimest ja üldist tähelepanu kõikjal, kuhu vähegi on ulatunud teated ja andmed soome rahva kui spordirahva saavutustest. Soome nimekaimad sportlased on kindlasti oma edukate esinemistega rohkem ära teinud ja kaasa aidanud soome rahva hea nime levimisele kui seda on suutnud ja suudavad teha diplomaadid, kõne- ja sulemehed.

Järjest peale tulevad uued värsked jõud oma hiilgasaavutustega tõendavad suurte sportlas-reservide olemist ning seda tüsedat tööd, mis tehakse sel alal kogu rahvas. Ja seda kõikidel kehalise kasvatuse aladel linnas kui ka maal.

Tihedat kontakt kehalist kasvatust juhtivate organisatsioonide vahel ja ühine kavakindel töö on neid aidanud üle mitmest takistusest. Nagu mujalgi, nõnda ka Soomes on end tunda annud tarviliste kehalise kasvatuse juhtide ja organisatorite puudus. Ehkki Helsingis ülikooli juures asuv kehalise kasvatuse teaduskond on pikemat aega töötades lasknud välja hulk kehalise kasvatuse juhte, võimlemise õpetajaid, ei ole see siiski suutnud rahuldada kõiki nõudeid, eriti aga maal ja tihedas spordiorganisatsioonide, seltside, võrgus.

Võimlemise õpetajate tööpõlluks, nagu meilgi, on Soomes peaaegselt linnad, koolid, kuna maal ja provintsis juhtide puudumisel kehaline kasvatus oli sunnitud arenema kindla suunata ürgjõuliselt.

Tarviliste kehalise kasvatuse juhtide kaadri loomise küsimust esmakordselt arutati mag. Lauri Pihkala algatusel Soome võimlemis- ja spordiliidu koosolekul Turus 31. mail 1924. a., kus see leidis üldist heakskiitmist. Leiti tarviline olevat ellu kutsuda asutus, kus saaks ettevalmistust arvukas pere kehalise kasvatuse juhte. Koosolekul valitud komisjon asus tööle ning esitas koosolekule 15. oktoobril põhilauseid, milliste alusel asutati spordikooli toetus — osatühisuse nimeline ühing. Ühingu eesmärgiks oli kehalise kasvatuse liikumise ja tegevuse levitamine, süvendamine ning nende eesmärkide taotlemisel spordikooli ülalpidamine.

Osatühisuse põhikapitaliks on 500.000 Soome marka jaotatuna tuhandeks viiesaja marga suuruseks osatäheks.

Osanikeks on rida tuntuimaid Soome riigi- ja seltskonnategelasi, riigi- ja ühistegelisi asutusi.

Samuti toetab ka valitsus spordikooli iga-aastase kindla summaga.

Kahel esimesel aastal, 1927. ja 1928. a., töötas kool Pälkäneel, tarvitades kohaliku kirikuküla kooli ja tuletõrje organisatsiooni ruume.

Hiljem asus kool Kiviniemile, Karjalasse, Saima jõe kaldale, kus ruumid, võimlemislava ja spordivälja tegevuse kohaselt korda seatud.

Spordikool tegutseb peaaegselt suvel, kus mitmed eriliidud seal korraldavad oma kursusi. Keskmiselt on iga kursuse kestvus 10—14 päeva. Kooli juhatajaks selle algusest peale on võimlemise õpetaja Akseli Kaskela, õpetajaina erialadel tegutsevad parimad sportlased ja võimlemise õpetajad.

Spordikoolis korraldatavaist kursustest võtavad osa spordiseltsid, kaitseliit ja kaitsevägi. Riigi poolt saadavate summadega tasutakse puht-õppetegevuse kulud, kuna kursuslaste toidustamise kulud tasuvad õpilased ise, makstes päevas 25 Smk.

Alates 1927. a. kuni 1930. a. on spordikoolis peetud 32 mitmesuguse iseloomuga spordikursust 426 päeva jooksul 720 kursuslase osavõtul.

Eriliitude poolt on igale kursusele määratud rida stipendiume, milliste osaliseks saavad parimad ja püüdlikumad õpilased. Harilikult on abirahad kursuse ülalpidamise kulude suurused.

1932. aastal hakatakse püstitama spordikoolile uusi hooned. Seekord on spordikooli asukohaks valitud looduslikult ilus maakoht, ehitusel oleva Lahti-Heinola raudtee ümbruses, Vierumäe raudteejaamast 4—5 km kaugusel. Uus ehitus tuleb moodne, suurejooneline, avarate võimlatega, ujulatega, staadionidega jne. Kogu ehitus läheb maksma umbes 8 miljonit Soome marka.

Käesoleval suvel algas spordikool Kiviniemil oma tegevust pesapalli kursustega. Kursused olid ette nähtud uute pesapalli määrustega tutvumise ja kohtunikele nõuande kursustena.

Eesti kaitseliit sai Soome võimlemis- ja spordiliidu pesapalli osakonnalt austava ettepaneku saata kursustele oma esindajaid, kelledena kursustele komandeeriti peastaabist leitnant Lepp ja Pärnu malevast instruktor Kongos.

Nimetatud kursuste õpilaste üldarv ulatus 60-ni ja õppetöö kestis 1.—6. juunini s. a. Õppejõududena olid kohale kutsutud Soome parimad pesapalli-mehed, nagu Veijola, Harvela, Kivilinna, Merinen ja rida teisi. Ka teiste alade suurmeisterid, nagu võimleja Savolainen ja viskete-meister Valamo, olid kohal, näpunäiteid andmas pesapalli-mängus ettetulevate nende erialade elementide suhtes.

Õpilaste ridades leidis ka rida pesapalli „spetse“, kes tulid kohtunike kutset sooritama ja löplikku lihvi saama.

Kursustele oli tulnud ka kaks Soome kaitseväge vaimukku, kes suure innuga olid töö juures.

Töökavas oli peale pesapalli veel võimlemine, masseerimine, loengud tervishoiust, üldtreeningust jne. Igapäevane töö algas kell 7.40 hommikul lipu tõstmisega ja hommikuse võimlemisega. Puhke- ja söögivaheaegadega kestis see kella 7-ni õhtul.

Kursuse lõpul olid soovijaile katsed kohtunike kutse sooritamiseks.

Pesapalli kursuse lõppedes algas juba järgmise nädala esimestel päevadel uus kursus poksi alal. Sellele järgneb kergejõustiku kursus, millest kuuldavasti võtab osa ka kümme-kond Ameerika sportlast.

Nii kihab elu selles õppeasutuses hommikust õhtuni, varasuvest hilja sügiseni, saates välja uusi jõude, organisatooreid, rahvasse õhutama ja levitama kehakultuuri, kasvatama uusi Nurmisiid, Ritolasid, õpetama ja arendama noori kehaliselt ja vaimset tugevaiks kodanikeks.

E. L.

PILTE SOOME SPORDIKOOLI TEGEVUSEST

Foto leitn. E. LEPP

Imatra kaitseliit ja väerinnamehed pürga asetas Soome vabadussõjas langenute hauale.

Lipp mastis.

Kursuslaste hommikune tualett, mille sooritamiseks tarvitati ohirasti karastavat vett ja järve mudaseepi.

Spordikooli ühiselumaja ja staap (tagantvaade). Esiplaanil raadiumiaallikas.

Mängijad on koos — pesapall on täies hoos.

Igahommikusel liputõstmisel rüüstusid kursuslased sirgeteks ridadeks.

Praktilisi jooksuharjutusi tolmilti nii nagu naha.

Spordikooli juhatus ja õpetajad. Ülemises reas, keskel, kooli juhataja Akseli Kaskela.

Igahommikune võimlemine vabas looduses.

Ununenud ammu on uni ja süng — käsil on tõsine pesapallimäng.

Spordikooli ühiselumaja ja staap (eest vaadatuna).

Õpetajate ja õpilaste vaheline näitlek pesapallimäng.

KAKS PRANTSUSE SULEDAAMI RINGREISIL «NAISSÔDURITE» MAIL*)

MIS NAD NÄGID, KUULSID
NAABRITE JUURES JA MEIL

14. juulil 1929. a. kohtusid Claire ja Lucienne Eiffeli torni kohvikus, et vahetada mõtteid tähtsa küsimuse üle: kuhu sõita veetma oma puhkeajaga? Leides, et Euroopas veel on olemas maid, milliseid Pariisis vähem tuntakse kui Alain Gerbault ja Titayna poolt kirjeldatud ookeanisaari, otsustasid nad loobuda sõidust Uude Maailma ja jäid peatuma Soome, Eesti, Leedu ja... „Libo-Polonia“ juure. Neist maadest teadis Lucienne ainult nii palju, et Soome ei kuulu S. N. V. Liidu alla, kuna aga Claire siiski oli kuulnud ka Soome keeluseadusest.

Kui sõbrannad järgmisel päeval hakkasid tegema reisiks ettevalmistusi, tundsid nad kohe suurt tüdimust „sahas seisemisest“ passide pikendamisel ja viisade nõutamisel. Lucienne pahandas valjult kogu selle „mõtetetu sõjaväelise ja poliitilise korra“ üle, kus reisijaile igasuguseid raskusi teele ette veeretatakse. Claire aga püüdis teda vaigistada, kartes, et säärase tülika iseloomuga isikute paberid võiakse jätta tembeldamata.

Passid viseeritud ja kasukad kaasa võetud, asuti teele nende seni tundmatute vabariikide poole, millised teati asuvat kuskil 60-da põhjalaiuskraadi piirkonnas.

I. SOOMES.

Piinlik puhtus. — Eeskujuline kaitseliit. — Usinad Lottad.

Aurik „Vellamol“ Soome jõudnud, olid prantslannad üllatatud piinlikust puhtusest Helsingi sadamas. Claire vaatas küll igale poole ringi, kuid ei näinud maas vedemas ainustki paberitükki, ainustki tikuotsa.

„Hakkasin mõistma,“ lausub ta oma reisikirjelduses, „et isegi nohus olles võib saada läbi tänavale sülitamata.“

Vanas ameerika tüüpi taksiautos sadamast võõrastemajja sõites kloppinud ta huvi pärast selle luitunud istepatja, kuid sellest ei olewat tulnud välja ainustki tolmukübet.

Ilusa õppetunni hügieeni alalt saanud Claire hiljem Helsingi postkontori juures. Postkontorist väljudes olnud tal käes katkirebitud ümbrikud, millised seal-samas kokkumätsutatult tänavale maha visanud. Kohe astunud juure politseinik ja näidanud talle umbes viie sammu kaugusel paberikorvi. Nähes aga, et tegemist on võõramaalasega, tõstnud ta käe kübara juure, võtnud viisaka kavalerina paberimätsaka maast ja viinud selle ise näidatud korvi.

*) Kokku- ja väljavõtteid Susanne de Callias ja Blanche Vogt'i neil päevil ilmunud raamatust „Aux Pays des Femmes-Soldats. Finlande-Esthonie-Danemark-Lithuanie“. (Fasquelle Editeurs.)

Prantsuse saadiku kaasabil tutvunud prantsuse suledaamid kindral Mannerheimi end. adjutandi abikaasa, pr. R-ga, kes introduceerinud nad „Lottade“, Soome naisarmee, staapi.

„Naised,“ kirjutab Claire, „kelledel siin on valimisõigus, ei või olla üksikõiksed ka sõjaväeliste asjade suhtes. Kui nad veel ei asu kasarmuis, nagu mehed, siis ei puudu selleks sugugi nende hea tahtmine, pigemini küll tarvilised ehitused.“

„Lottade kindral“ Fanni Lunkkonen jutustanud külalisile Soome vabadussõjast ja Soome kaitseliidust. Kõik soomlased, kes ei teeni sõjaväes, kuuluvad vabatahtlikult kaitseliitu. Kaitseliitu lähevad soomlased seepärast, et nad vihkavad enamlust ja armastavad vabadust.

Mis puutub Lottade armeesse, siis ei koosne see mitte veel võitlejaist, vaid sinna kuuluvad ainult võitlejate abilised.

Soome vabadussõja vältel nõutasid Lottad sõjaväele tarvilisi relvi. Nad ostsid venelasilt suurtükke, korjasid lahinguväljadelt üles püsse ja lasksid need oma kulul ära parandada.

Rahua ajal korjavad nüüd Lottad raha, et suurendada kaitseliidu laskemoona tagavarasid. Ka saadavad nad mehi manöövreil ja harjutustel, hoolitsedes neile toidu valmistamise eest.

„Kogu maailmas pole midagi olemas, mida võiks võrrelda Lottadega,“ lausunud tagasihoidliku uhkusega pr. Lunkkonen, „kuid Eestis hakatakse meid siiski juba imiteerima, ja ka Rootsi, kes pole just vaba kommunistidest, on ettevaatusest saatnud meie organisatsioonidega tutvuma oma väljapaistvamaid naisi.“

Järgmise visiidi teinud Claire ja Lucienne Tusby's asuvasse kaitseliidu ohvitseride kooli, kus külaliste auks olnud masti tõmmatud prantsuse lipp. Koolis näidatud noored, ilusa kehaehitusega ja elegantselt riietatud ohvitserid neile oma õpperuume, võimlaid, saanu jne. Juhtinud muuseumis tähelepanu ka sellele, kuidas nad laskeharjutustel kasutavad vene sõdureid kujundavaid märke, ja üks noor ilus kapten tähendanud külalistele nähtava uhkusega: „Meil püüab igaüks õppida käsitlenud relvi, pühapäevil tulevad maamehed meilt laenama märke, öeldes ikka: „Andke meile laskmiseks üks ryssä, üks venelane!“

Kindral Malmberg jutustanud prantslannadele kaitseliidu organisatsiooni ja väljaõppe üksikasjadest ning selgitanud neile ka selle vabatahtlike organisatsiooni suurt moraalselt tähendust. „Meie ridades,“ lausunud Soome kaitseliidu juht, „vennastuvad tööline ja parun, siit levib tõeline demokraatlikkuse vaim. Seda näitas

eriti elavalt meie 16. mai suur paraad, kus sireenide undamisel kõik mehed, 15-aastasteist kuni 70-aastasteni, püssid käes oma majadest välja tõttasid.

Oma Soomele pühendatud reisikirjeldustes peatuvad Lucienne ja Claire veel endisest köögitudrukust naisministri, keeluseaduse kurioosumite ja ühissaunade juures, avaldades imestust selle üle, missuguseist vedelikest Soomes cocktail'i ei valmistata, ja kriipsutades korduvalt alla soomlaste suurt puhtusearmastust.

Helsingist jatkanud suledaamid oma reisi Tallinna täiskõlitud soome aurikul. Olnud laupäevane päev ja helsinglased sõitnud „külalislahkele Eesti kaldale, jooma oma week-end-cocktail'i. Juba laeva Soome vetest väljudes tormanud kõik reisijad ohjeldamatu Imatra kosena baariruumesse.

II. EESTI.

Sport. — Laul. — Üliõpilaste rohkus ja... jälle naissõdurid.

Tallinna jõudes oli prantslannadel muidugi esimene kokkupuutumine meie passide kontrollijaga, kes olnud väga lahke, ja meie tollirevidentidega, kes lasknud kõikidel kohyrid lahti teha, esitanud arusaamatus keeles mõned küsimused ja pannud nad siis jälle kinni.

Sadamas oodanud kaks-kolm taksiautot ja üks veider voorimees, päritoluga vähemalt teise keiserriigi ajajärgust. Selle viimasega sõitnudki nad sadamast linna, mida nad nimetavad „võluvaks, mänguasjale sarnanevaks pealinnaks“ (charmant capitale-joujou), mille massiivsed müürid on säilinud veel üsna terveina, mille kitsad ja vinda-vandalised tänavad on sillutatud galettkividega ja mille keskaegset raekoda ümbritsevad madalad, roosaks, pistašrohelisteks ja kanaariakollaseks värvitud majad.

Tallinna parim võõrastemaja pakkunud külalistele umbes niisama palju komforti kui mõni 1880. a. abiprefektuuri sissesõidukoht.

„Kogu see väike linn,“ kirjutab Lucienne, „kannab endal ilmselt germaani pitsatit. Kuid ta elanikud eitavad seda niisama energiliselt kui soomlased vene pitsatit oma maa mõnedel osadel. Igaüks neist praeguse Euroopa uutest riikidest tahab olla ise oma ette...“

Lucienne'il olnud Tallinnas rohkesti tegemist vanade majade ja vanade kirikute joonistamisega, kuna aga Claire enesele seadnud ülesandeks intervjuuerida nais-rahvasaadikuid ja poliitikamehi, kes kõik temale kinnitanud, et Eesti on kõige mõistlikum, kõige rahulik ja kõige paremini organiseeritud riik kogu maailmas.

Erilist tähelepanu näib Claire olevat pühendanud spordiküsimusele. Ta kirjutab vaimustusega hiiglaspordiplatsist Kadriorus, mis olevat kauneimaid ja suurimaid põhjamaail, ja märgib ära, et sporti toetatakse Eestis ohtralt kui näiteks Prantsusmaal.

„Peab tähendama,“ lausub ta, „et kehalist kasvatust kasutatakse ühtlasi ka kui ettevalmistamist sõjaväeteenistuseks. Kümnendast eluaastast alates kuulub eesti poisike juba mõnesse sportliikku ühingusse. Ohu korral (Venemaa, s. o. ähvardav enamlus, on ligiduses) kut-

sutavat kõik noormehed, 15-dast eluaastast alates, omakaitse organisatsiooni, kaitseliitu, mis enesest kujundab tõelist tsiviilkaitseväge, vabatahtlike armeed. Kõik sportlikud organisatsioonid moodustavad enestest miilitsaliidu, ja see liit on väga tugev, väga kõrgelt hinnatud.

Eestis on olemas seadus, mis kannab „Kultuurkapitali“ nimetust. Selles seaduses on nähtud ette eriline maks ja riigi toetused sportliku liikumise arendamiseks. Nii ei või siis vähimgi küla vaesuse tõttu üldise kehalise kasvatusprogrammi täitmisest jääda kõrvale. Eestis on olemas riiklik spordipoliitika. Sellest poliitikast lasevad endid juhtida kõige suuremad riigimehed, väljapaistvaimad teadusmehed ja sportlike organisatsioonide esindajad.

Igal aastal valmistatakse ette uusi instruktoreid, kes tööliste massidele spordi tähtsust peavad tegema arusaadavaks. Üliõpilased on kõik spordimehed ja Tartu ülikooli juures avatakse ligemas tulevikus oma kehakultuuri instituut.

Claire jutustab edasi Eesti jalgpallimeeste edudest, talvespordi ja murutõnise ühinguist, ning tähendab lõpuks, et eestlasel peavad olema valged juuksed ja valge habe, kui tal enam ei tarvitse anda jalahoop mõnele palkle. Kuid tema laskeharjutused kestavad ikka veel edasi, kuni ta silm veel suudab näha küllalt selgesti.

Olles maininud G. Lurichit, G. Hackenschmidt'i, A. Abergi, G. Vaherit, J. Jaagot j. t. ülemaailmse kuulsusega eesti vägimehi, peatub Claire eestlaste kui lauluarmastaja rahva juures, kes iga viie aasta järele korraldab suuri laulupidusid, milliseile ei tunta kuskil võrdseid, ja kus korraga astub üles 20.000 koorilauljat.

Välisministeeriumi ajakirjanduse büroo poolt saadetud naisüliõpilase saatel külastanud Claire ka Tallinna näitust, mida parajasti olnud avamas riigivanem mõnede ministritega.

Prantslannat pannud imestama, et riigivanema korteeži ümber ei olewat olnud mingit erilist korraldust teenistust. Politseinikud ei olewat surunud tagasi rahvamassi, ja seda lihtsal põhjusel, et korteeži teel polevat üldse olnud mingisugust rahvamassi.

Korraga lausunud teda saatja üliõpilanna:

— Ma esitan Teid riigivanemale...

Ja enne kui külaline saanud avada vastamiseks suu, olnudki ta juht juba vabariigi kõrgeima võimukandja juures.

Riigivanem sirutanud kaugelt tühnud külalisele sõbralikult kae ja lausunud suurepärase prantsuse keeles: „Bonjour, madame. Olen väga meelitatud Teid siin nähes. Kuidas meeldib Teile Eesti?...“

Lühikese jutuaajamise järele sammunud riigivanem edasi. Üliõpilanna aga tähendanud meie lihtsusest hämmastunud külalisele:

— Kas nägite, see oli ju üsna kerge teha...

— Aga protokoll? Teie väike võrukael!

— Protokoll? Ei, madam, meil seda ei ole...

Järgneb informatsioon eestlaste haridusliku tasapinna kohta: kui neil pole protokoll, siis on neil iga-tahes palju üliõpilasi.

Eestis pole ainustki kirjaoskamatut ja pole olemas ka ühtki talu, Tallinnast kuni Petserini, mis ei oleks annud mõnd doktorit, magistrit või advokaati.

Pärast iseseisvuse saavutamist alanud eestlaste tormijooks Tartu ülikooli, nii et valitsus viimaks näitekirjanik Kitzbergile „ülesandeks“ pidanud tegema kirjutada haritlaste üleproduktiooni piitsutav näidend. Ja Kitzberg kirjutanudki tabava lavateose, mida nüüd Tallinna suures teatris iga sesooni ajal ikka jälle uuesti ette kantavat.

Nüüd olevat Eestis ülikooli laiendamise asemel hakatud avama mitmesuguseid kutsekoole, et juhtida noori tagasi maa juure ja niisuguseile aladele, kus neil tööpudust pole karta.

Eestist sõitnud Claire tagasi Soome, et sealt siirduda Daanimaale. Lucienne aga jäänud Tallinna ootama rongi Riiga. Seda ootamise aega kasutanud ta selleks, et teha visiit „Eesti Lottade“ pealikule.

„Jälle naissõdurid!“ hüüab ta, „kuid neil vähemalt pole seda sõjalist välimust, mis oli nende Soome õdedel. Nad ei kannu ka mingit vormiriietust, eelistades sellele oma rahvusriideid.“

„Pealik-Lotta“, värske ja rõõmus daam, toonud kapist esile oma tualeti, millist õelnud kandvat ametlikel tsere-moonial: kleit ja pihik, üleni kaetud rikkalike tikandustega.

Seletanud külalisele, et Eesti Lottade osa, vä-

hemalt rahuajal, piirduvat ainult sellega, et levitada maa-rahva keskel arusaamisi hügieenist ja tsivilisatsioonist.

— Aga sõja korraks on neile ka ikkagi mingi osa ette nähtud? — küsinud Lucienne.

— Jah, muidugi, — vastanud esinaine, — peame ju arvestama enamluse hädaohtu, eks ole?..

— Nii siis, Lottad... Hüva, see on nii nagu ma mõtlesin!

Teise visiidi teinud Lucienne Eesti naissaadikule riigikogus. Temaga vesteldes saanud ta uut kinnitust oma vanale töökspidamisele, et sugudevaheline loomulik antagonism on palju suurem ja tugevam kui valitsuste poolt kunstlikult tekitatud rassidevaheline antagonism. Proua R... jutustanud nimelt, kuidas ta oma kuues kaasvõitlejate juures pidanud võtma tarvitusele kogu oma diplomaatliku osavuse, et oma seelikus ja siidsukkades nende keskele saada vastu võetud.

Olgugi et suledaamide reisikirjelduste pealkirjas „naissõdurite“ maana on mainitud ka Leedu, tuleb viimase asemel nähtavasti siiski lugeda Läti, sest Leedu kohta ei anna nad oma lugejatele mingit informatsiooni. Küll aga peatunud Lucienne lühemat aega Riias, kus tal ühe tuttavana olnud mõttevahetus „naissõdurite“ ja riigikaitse küsimuste üle.

Prantslanna ei suuda saada aru, miks on loodud nii mitu väikest riiki: Eesti, Läti, Leedu... kuna ometi ühisel Balti riigil oleks märksa kergem olnud oma julgeolekut kindlustada. **Joter.**

Kunstnik ja modell.

Püha isa kaitsevägi

Mõnd Vatikani sõjaväest

Kogu maailm jälgib praegu põnevusega kahe riigi, Itaalia ja Vatikani, tüli. Kuigi esialgne teravus on möödunud ja diplomaatlike suhete katkestamist paavsti ja Itaalia fašistliku valitsuse vahel ei ole enam karta, on vahekord pinev ja paavst kaalub küsimust, kas mitte oma asukohta vahetada. See on Itaaliale väga eba-meeldiv, sest Igavene Linn, Room, kaotaks paavsti lah-kumisega suure osa oma senisest tähtsusest.

Võimsa katoliku kiriku peana paavstil on ka praegugi kogu ristiusulises maailmas määratu suur mõju, kuigi ta ilmalik võim on ammugi minevikus.

Läinud aastal paavst sõlmis Itaalia diktaatori Mussoliniga Laterani rahulepingu, millega loodi ise-seisev paavstriik. Seni olid paavstid sajangute jook-sul nimetanud end „Rooma vangiks“ — protestiks ilma-liku võimu äravõtmise vastu. Nüüd paavst sai endale väikese kirikuriigi oma lossi lähimas ümbruses ja va-litseb ainuvalitsusliku riigipeana.

Praegune tüli sai alguse konfliktist fašistlike ja katoliiklike üliõpilasorganisatsioonide vahel. Keevave-relised itaallased rüüstasid vastastikku üksteise asutusi ja ähvardasid koguni tungida Vatikani.

Sel puhul saadeti paavsti kaitsevägi esma-kordselt 1870. a. saadik täies lahinguvarustuses valve-postidele. Keskaegsete allebardide asemel anti kaitse-väele kätte moodsad revad, et nad vajaduse korral võiksid rüüstamisi ja sissetungimisi jõuga takistada.

Paavsti kaitsevägi on omapärasemaid maailmas ja Vatikani kirikuriik „militaristlikem“ riik, kus sõjavägi on arvuliselt suurem kui ülejäänud elanikkond.

Vatikani aadressraamatu järgi otsustades on kiriku-riigis 518 elanikku. Nende hulgas on ainult üks naine, teised on kõik mehed. Sest Vatikan on poiss-meeste linn. Ainult paavsti sõjaväe juhatajal on eesõigus omada naist. Muidu naisi Vatikanis ei sallita. Katoliku vaimulikud peavad kirikuseaduste põh-jal jääma vallalisteks. Ja siis on parem, kui pole naisi lähedal — pole kiusatust!

518 elaniku peale on Vatikanis 860 sõjaväelast, nendest 95 ohvitseri ja 765 alamväelast. Kuna elanike üldarvust ainult üks kümnendik osa on harilikult kõl-vuline sõjaväeteenistuseks, siis pole raske tulla järeldu-sele, et paavsti riik oma elanike hulgast ei saa sõja-väge, vaid tegemist on palgasõduritega, kes paavsti kaardiväe jaoks on valitud paljudest riikidest.

Kuid need ei ole palgasõdurid harilikus mõttes. Suurem osa nendest keeldub palka vastu võtmast ja teenib tasuta. Nende tasuks on uhke teadmine, et nende ülimalt kaskjaks on paavst ise.

Vatikani üheks ülimalt seaduseks on tradit-sioon. Pieteedist vanade traditsioonide vastu on mitte ainult paavsti sõjaväe vorm, vaid ka relvastus

ajalooline. Nagu Vatikani linngi on piiratud ainult laudseintega, nõnda ka kaitsevägi kannab relvadena vanaaegseid sõjakirveid ja piike, mil praegusaja sõja-tegevuses ei oleks enam mingit väärtust. Ainult nüüd, tõsise rüüstamishädaohu puhul, anti paavsti kaitse-väele kätte moodsad relvad.

Kuna paavstil enam ei ole vajadust pidada sõdu, on kaardivägi määratud ainult dekoratiivseks „ilus-tuseks“.

Osa Vatikani sõjaväge elab välispool Püha Linna piire. See on omakord jälle tingitud Vatikani omapä-rastest seadustest. Seadus nõuab valjult, et Vatikani piirides tohivad elada ainult Vatikani kodanikud. Kuid Vatikani kodanikuks saab ainult see mittevaikulik, kes on sündinud Vatikani riigi piirides. Kuna aga elanikud-vaimulikud peavad kõik olema poissmehed, ei saa Vati-kanis sündida kuigi palju lapsi. Seetõttu on elanike juurekasv Vatikani riigis minimaalne. Lisaks kõigele sellele maksab seadus, et kui keegi lahkub Vatikani piirest ja võtab endale korteri välispool, kas või samas Rooma linnas, ta kaotab automaatselt Vatikani koda-niku õigused.

„Nobelgarde“ ja paavsti kaardivägi koosneb ena-muses Rooma vanade, kuulsate perekondade võsudest, mispärast neid ka ei loeta Vatikani kodanikeks. See-tõttu on seletatav niisugune paradoksaalne nähtus, et Vatikani sõjavägi on arvuliselt suurem kui kogu selle imeväikese riigi kogu elanikkond.

Keerulisem on lugu šveitslastega, kes elavad Va-tikani kuulsate „pronksväravate“ juures, ja on paavsti kaardiväe truumaid osi. Šveitslased teenivad juba sa-janguid paavsti kaardiväes. Neil on kahekordsed ko-danikuõigused, s. t. nad on Vatikani ja samal ajal ka Šveitsi kodanikud. Nende komandant, kolonel Hirsch-bühl, ongi see õnnelik, kes tohib olla naisemees ja oma-da perekondliku kodu.

„Kõrge kaardiväe“ ülesandeks on anda pidulikele vastuvõttudele ja kiriklikele teenistustele hiilgust ja sära oma suure ohvitseride arvuga ja hiilgavate relva-dega.

„Guardie nobili“ moodustati paavst Pius VII poolt vanaaegsete „Lance spezzate“ ja „Cavalleggeri“ ase-mele. Alul võeti „kõrgesse kaardiväkke“ ainult kiriku-riigi aadlikke, kuid paavst Benedikt XV laiendas seda au teenida „guardie nobilis“ kogu itaalia aadlile. Paavst Benedikt XV tahtis seega tõmmata suurt osa itaalia paremast aadlist enda hoovi juure. Ja praegugi kannab „guardie nobili“ iga päev teenistust paavsti lossi juures.

„Guardie nobili“ komandöriil on kindral-leitnandi aukraad. Praegu kuulub see koht vürst Giuseppe Aldo-brandinile. Ohvitseride korpuses on veel kaks kindral-

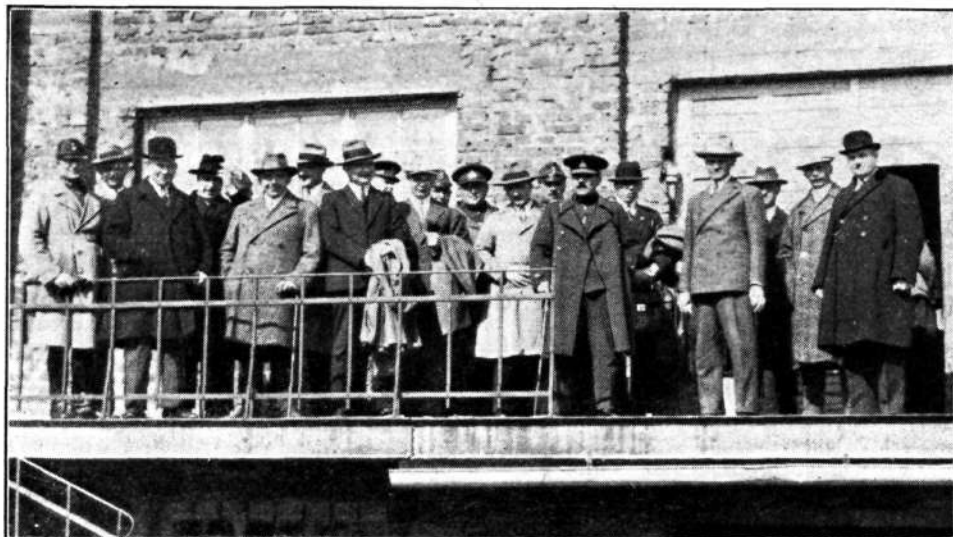
leitnanti brigaadikindralite kohtadel, üheksa koloneli, üheksa ülemlleitnanti, üheksa kapteni, 21 leitnanti, 18 alamleitnanti ja... neli kaardiväelast. Seega ainult ohvitseridest koosnev, vähim, kuid aristokraatseim sõjavägi maailmas.

Kuni 1904. aastani olid „guardie nobilil“ ka ratsahobused. Kuid paavst Pius X ei meeldinud hobuste hüplemine oma vankri ümber, ta likvideeris hobused ja käis parem jala, sundides enda eeskuju järgi talitama ka „guardie nobilit“.

„Kõrge kaardiväe“ järele järjekorras tulevad šveitslased. Nad on paavsti sõjaväkke valitud kõigist šveitsi põhikantonitest, peavad vahti kõigil Vatikani ustel ja väravail ega käi kuigi pehmelt ümber rahvaga, kui see pidulike sündmuste puhul poeb sinna, kuhu teda ei lubata pügeda. Šveitslased on tänapäevani varustatud vanaaegsete allebardidega.

Neid šveitslasi tunneb igauks, kes elab Roomas või on seal käinud. Neil on oma ajalugu, nad on üles näidanud ülimat truudust, neil on ajaloos veriseid loorberid paavsti kaitsmise eest. Vatikanis on neile püstitatud ausammas nende piiritu truuduse eest.

Paavstid on šveitslasi ikka ja alati kõrgesti hinnanud. Mitte kellegi vähema kui kuulsa Michelangelo kätte anti šveitslaste-kaardiväelaste maalilise mundri kavandite valmistamine. Seda mundrit kannavad nad veel tänapäevalgi, kuigi on püütud nende riietust mitmel korral moderniseerida. Nende sulgedega ilustatud kiivrid jätavad väga sõjaka mulje.

Kaitseliidu ülem ja malevate pealikud arsenalis kaitseliidu püsside ümberpuurimist jälgimas.

Šveitsi kaardiväkke kuulub 110 meest ja 10 ohvitseri, lisaks nendele üks kaplan, nagu teistelgi paavsti kaardiväe liikidel. Nüüd tahetakse šveitslaste arvu suurendada, sest hiljutised sündmused näitasid, et paavstiriik vajab mitte ainult „tinasoldateid“, vaid mõnikord ka mehi, keda võiks saata lahingusse, kuigi mitte mõne teise riigi sõjaväega, siis vähemalt rüüstajatega.

Kolmandal kohal oma seisukoha poolest on paavsti žandarmeeria, keda nimetatakse ka „carabinieri“. Nende hooleks on Püha Isa lossi valvamine ja politseiteenistus. Žandarmeeriasse kuulub 100 meest ja 3 ohvitseri.

Noorim ja arvurikkaim on n.-n. paleekaardivägi, keda ei palgata teenistusse, vaid kes samuti kui „guardie nobili“ täidab oma kohustusi auametina. Paleekaardivägi on koostatud Rooma parimate kodanikuperekondade poegadest. Paleekaardiväe kutsus ellu Pius IX, Leo XIII reformeeris nad, moodustades ühe pataljoni nelja kompaniiga, iga kompanii „suurus on kaheksakümmend meest ja üks trompeet“, nagu ütleb selleaegne paavsti käskkiri. Nendele 30 ohvitserile lisaks tuleb ebaharilikult suur orkester, nii et paleekaardiväes on ligi viissada meest.

Paleekaardivägi kutsutakse kokku ainult erakordseil juhtumel. Siis see on pidulik sündmus Borgole ja Trasteverequarterile, Rooma kahele linnale, kust peasjaliselt võetakse mehi paavsti kaardiväkke.

Eesti ja Läti naiskodukaitse juhid Tallinnas Soome sõidu eel.

LASKURITEGA HELSINGIS

KUIDAS TOODI SOOMEST ESIMENE VÕIT KOJU

„Loodame, et ka kord võitjatena tagasi tulete,“ nii kõlavad viimsed sõnad mahajääjailt, kui laev Tallinna sadamast reedel, 12. skp., kell 12.30 algab Soome poole liikumist. Laskureid on saatma tulnud kogukas pere maleva liikmeid ja omakseid. Päikesepaistene ilm ja soodus tuul töotavad head reisi ja kordaminekut. Kõik see tõstab tuju, missugune ülevana püsib kuni päralejõudmiseni. Ei saa arugi, kui juba kell näitab 18.00 tundi ja Helsingi sadama sild hakkab paistma. Ülesrivistumine ja kiired korraldused ja juba kostavad kõrvu tervitusmarsi helid. Soome laskurid ja aukompanii on vastu võtnud.

Sadamasillal silmad tuttavaid sõbralikke nägusid naeratamas. Kuid pead olema tõsine, on tarvis täita ju vastuvõtu eeskava ametlikku osa. Maleva pealikuga eesotsas sammume laevalt maale ja rivistume. Tervitused ja lühikesed kõned mõlemalt pealikult ja alles nüüd pääseb õige soojus ja sõprus valla. Sajab hüüdeid ja tervitusi igalt poolt. Igal mehel on hulk sõpru, kes kõik tahavad sul kätt pigistada. On tunne, nagu oleksid kaua võõrsil viibinud pojad jõudnud koju, kus neid nii kaua on oodatud. Vastuvõtu järgi otsustades peab tõesti ütleva, et laskurid sõitsid mitte naaberriiki, vaid oma kodusse.

Pakid ja kraam autodele laetud, rivistume relvadega Helsingi maleva lipu alla ja algame rõõmsa marsi helide all läbi linna öökorteri poole sammumist. Kuna eelmisel aastail sõitsime otse, jalutuskäiku tegemata, siis kujunes käesolev käik meile ilusaks õppetunniks, kuidas üks rahvas hindab oma seesmise jõu väljendust.

Oleme oma maleva lipuga kaasa teinud nii mõnegi jalutuskäigu ja näinud ainult üksikuid, kes lippu tervitavad. On käskkirju, mis k.-liitlasile ja k.-väelasile teevad sunduslikuks väeosade lippe tervitada, kuid on väheseid, kes seda ka täidavad, eraisikuist veel rääkimata. Sel jalutuskäigul aga läbi Helsingi tänavate oli selgesti näha, kuidas vaba rahvas ise ennast oskab austada. Nii palju kui lipp edasi jõuab, niipalju võib näha peast võetavaid kübaraid ja tervituseks tõusvaid käsi. Mehed, naised, noored ja vanad vaatamata sellele, kas nad on sõjaväelased, kaitseliitlased või eraisikud, kõik tervitavad lippu. Ja see ei ole rahvuslipp, vaid ainult Helsingi maleva lipp. Kuid paistab, et rahvas näeb ka selles lipus oma vaba

tahte sümbolit ja austab seda vaba tahet. See oli meile ilus õppetund.

Vargsi tärkab hinges küsimus, kas ja millal jõuame ka meie selleni. See on ka osa sellest „sisust“, millele soomlased ise on nii uhked. Nii möödub jalutuskäik kiiresti. Korterrisse paigutatakse maleva staapi Yrionkatule. Kuid ega ole palju aega. Kiire korraldamine, „reisitolmust“ puhastamine ja juba ootab öhtueine mereväe ohvitseride kasiinos, millest ka Eesti

saadik Soomes hra minister Rebane osa võtab. Tervituskõned öeldud ja keha kinnitatud, asub Helsingi kaitseliidu pealik kol.-lt. Levälahti saali keskele ja teatab, et Soome k.-liidu ülempealik on otsustanud annetada osale Eesti laskureile teenete eest sõprussuhete sõlmimisel Soome ausiomedalid. Üksteise järele kutsutakse välja kpt. H. Ingerman, n.-lt. H. Silber, pealikud J. Trumm, J. Sander, O. Suursööt, O. Kõöbe, P. Kõrts, R. Passup, A. Raavik, V. Pikson, J. Habicht, V. Both, A. Loun, R. Raudsepp ja kinnatatakse neile rinnale medalid. See on üllatuseks laskureile. Soome kaaslaskurid aplodeerivad elavalt ja avaldavad rõõmu. Pääseb lahti elav vestlus, sest ei olda ju enam võõrad, vaid sõbrad juba viis aastat, ja rääkida on nii paljugi.

Kui esimesel aastal meie laskurid peaaegu ainult küsisid ja soomlased vaid õpetasid, siis on nüüd juba

omavaheline vestlemine teemile, kuidas seda viimast ja suurimat relvast välja pigistada. On juba igal laskuril oma kindel vaade laskmisele ja nii mõnigi asi mitte enam õpitav ja selge tõena võetav, vaid juba vaieldav. Vestlevad nüüd vaid kaks ühesugust laskurit ja sõpra.

Tublisti välja puhanutena ja heas meeolus algab hommikul sõit Kiffeni laskeraja poole, mis on umbes 12 klm. Helsingist, et rajaga ja ilmastikuga tutvuda, relva n. ö. „sisse lasta“. Kui kümnekond lasku on lastud, algab tagasisõit. Soomlased, kes jälginud harjutamist, avaldavad imestust, miks meie olevat mehed kuni 170-silmalise saavutusega jätnud reservi. Kui suuri silmi siis paremad mehed suudavad lasta? Sellele võime vastata, et lasevad kõik ühepalju, kuid reservi peab ju ikkagi keegi jääma. Tuleb kõva võistlus, arvavad, kui nii tugevad mehed juba jäävad reservi.

Laskerajalt tagasi tulnud, järgneb lõuna ja siis

J. SCHÜTZ,

Eesti parim laskur Helsingi laskevõistlustel, kellele annetati väärika saavutuse eest kaitseliidu valgerist.

Auklallisi võistlust jälgimas.

Vasakult konsul P. Huuri, Tallinna maleva pealik kol. Pinka, saadik Rebane, eversti Palojärvi ja Helsingi m. pealik Levälähti.

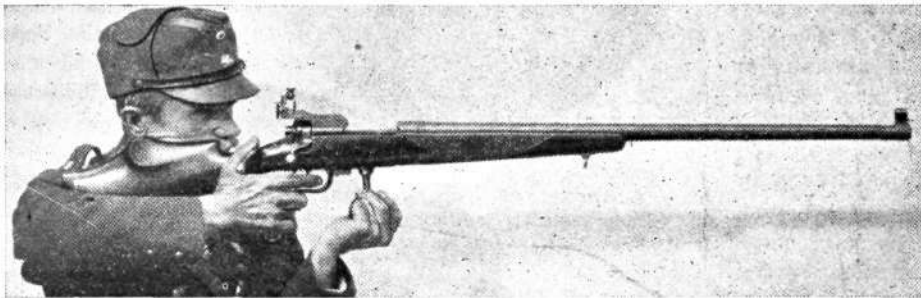
tutvumine riigikogu hoonega. Laskurid pole arhitektid, kuid pole sõnu, et kirjeldada seda väliselt nii lihtsat, kuid siiski nii suursuguselt mõjuvat rahvusmuuseumi lähedal asuvat hoonet. Jällegi võib öelda: säärase hoone oma majesteedile püstitab ainult see rahvas, kes seesmiselt on tugev ja äärmiselt enesest peab lugu, oma iseolemist ja vabadust austab. Hoone on lihtne, kuid ka vähik võib teda nähes teda arvata riigi esimeseks hooneks.

Ka siit oli enesetundele nii paljugi õppida.

Järgneb tutvumine kesklinnas asuva Stockmanni kaubamajaga. Suur mitmekordne hoone, õigemini pilvelõhkuja, võtab enda alla kogu kvartaali. Kõike, mis on tarviline inimesele igapäevases elus, võid siit osta. Majakraami, luksustarbeid, ja on kohvik meelelahutuseks. Jalavaeva kergendamiseks on hulk tõstetoole ja liikuvaid treppe. Kuna kaubamaja ka elavat huvi laskeasjanduse vastu tunneb ja on suurim relvakauplus, siis on ülal kohvikus kaetud kohvilaud, kus ärijuhiga eesotsas mõnusa tunni veedame. Siit lahkudes on kuni õhtuni vaba aega, mida laskurid kasutavad linna ja rahvast vaadeldes. Palju on näha lottasid — naiskaitseliitlasi. On samal päeval Helsingis n. n. lottapäev, kus ligi paartuhat kodukaitse naisliiget küll oma maa linnadest, küll naaberriikidest on kokku kogunenud. Ka Eesti esindajaid on näha.

Kena ja lihtne on Soome naiskodukaitse vorm. Hallist lihtsast kodukoetud, kuid tugevast tööriidest ülikond, kõrge kinnine krae, mustad sukad ja saapad või kingad, sinel laia nahkse vööga kõvasti kinni, nii jätavad nad tubli tööinimese mulje. Ei kuski liigset ehteasja ega kaunistust. Lihtne, tugev ja praktiline. Eesti naiskodukaitse vormi arvavad Soome naised heledaks ja ebapraktiliseks. Peen ja hele riie, õrnad sukad ja jalanõud ei olevalt otstarbekohased ei vihma ega poriga, ei tolmuga ega liivaga. Võib olla, et ongi neil tõesti õigus?

Õhtul esplanaadil kohvikus, kus meile kohvilaud oli korraldatud, istudes ja sealset publikut jälgides ei paista silma midagi erilist. Harilik suurlinna selts-

Rud. Passup & Ko. Pikk tän. 36, tel. 16-25

On tõsiasi, et Tallinna maleva viimane rekordiline saavutus on igale Eesti laskurile teada, aega ei tea vististi veel üga mees, et võidu toonud relvad on **eranditult** meie töökojas valmistatud. Hra Schüts'i tagajärg — 189 silma kaheksajasti võimalikust — ja tema viimane seeria — 50 silma viiesikümnest võimalikust — räägivad ise endi eest.

Ka meie valmistatud **laskemoona** ületamatuid omadusi tõendas Soome laskur hra Fritsch, kes sõprusvõistlusel saavutas Rud. Passup'i Jaapani püssiga (raud roostevabast terasest) ja meie padrunitega 10 lasuga 97 silma, nendest järjekorras 8 korda kümme!

Teie ei kahetse kunagi, kui oma tarvidused ainult meie ärist ostate, sest meie kauba väärtus ja hinnad on võisilusea, asjatundlik ja täpne teenimine pealekauba. :-

Laos alati dioptersihikud, kirbud, püstolid ja padrunid, kõiksuugu puhastusvahendid, :- :-: :-: **jahipüssid ja laskemoon.** :-: :-: :-:

Rud. Passup & Ko. Pikk tänav 36, telefon 16-25, osakonda ei ole!

kond aega viitmas. Kahju neist päeval nähtud omapärasuse piltidest tõuseb hinge, kui õhtul näed kõike moodsana ja suurlinnalisena. See on ju võib-olla küll kultuur, kuid ta ei väljenda midagi, mis võiks olla eeskujuks.

Nii veidi pettununa tuli minna uinakule.

Selle eest hommikune kohv, mis perenaised kenasti on korraldanud, toob tagasi endise hea tuju ja juba söidame laskeraja poole, et võistluses jõudu katsuda. Püssid puhastatud, kohad kätte näidatud ja juba kõlab peakohtuniku kõlav „ampumine vaba“. Tähendab — võib proovilaskudega alata. Pea on ka need möödud ja algavad võistlusseeriad. Esimene seeria näidatakse. Ei midagi erilist: ühel rohkem, teisel vähem. Paistab, nagu oleks eestlasil edu ja mõni suurem silm. Järgneb teine seeria. All varjendis, kus märklaud asuvad, kostab imestushüüdeid „jälle kümpi“ ühelt kui ka teiselt poolt ja ikka eestlase laua juures. Ülal laskurite selja taga istuvad kohtunikud hakkavad juba kõvemini rääkima ja arvutama. On tunne, nagu oleksid eestlased edu saavutamas.

Kolmas seeria möödub. Schützile näidatakse viis kümnet järgimööda, ka teistele 47, 48, 49. „No pekka saame!“ arvavad soomlased. „Kui aga närvid vastu peavad,“ mõtlevad eestlased. Ja peavad vastu. Neljanda seeria möödudes selgub, et silmanähtavalt on meil edu. Soomlased tulevad õnne soovima. Ometi kord on õpilane õpetajale jõudnud järele. Varsti selgub, et meie edu täpselt sada silma on. 2163 2062 vastu.

Hea on niisuguse vastasega võistelda nagu soomlased seda on. Selgel säraval silmal soovib õnne ja rõõmustab meie edu üle. Ei kadedust ega viha oma ebaõnnestumise pärast.

Pildistatakse mõlemad meeskonnad eraldi ja koos ja nüüd sammuvad laskurid uuesti rajale, et sõprusvõistluses õnne katsuda. Alguses laseb iga mees 10 lasku oma relvast. Kuid siin annab väsimus ennast tunda ja nii mõnigi meie laskur laseb oma relvast vähemad silmad kui enne. Vahetatakse püssid ja järgneb 10 lasku võõrast relvast. Soome püss on oma s:nhiku ja kirbu seadmiselt raskem käsitada. Seetõttu ei saa meie laskurid õige sihtpunkti leidmisega õigel

kipud kiiresti laskma. Neil on meie omadega kergem viluda, sest et iga päev niisamasuguste sihtimisvahenditega liidu püssidest lasevad. Tagajärg on, et lüüa saame, kuid egas nõrgemad ka pole, sest nii mõnigi mees laskis võõrast püssist rohkem kui selle pere-mees ise. Vahe võis tekkida vast sellest, et nende omaga raskem on harjuda kui meie relvaga.

Üldiselt kokku võttes kujunesid tagajärjed:

1. Schütz, F.,	Tallinn,	189
2. Passup, R.,	„	186
3. Silber, H.,	„	185
4. Huttunen, H.,	Helsingi,	183
5. Tramberg, B.,	Tallinn,	183
6. Inghand, H.,	„	182
7. Loun, A.,	„	182
8. Frietsch, B.,	Helsingi,	181
9. Ingerman, H.,	Tallinn,	180
10. Raudsepp, R.,	„	179

Kümnest esimesest kohast jääb Tallinnale 8 ja Helsingile 2 kohta. See on suur saavutus.

Ka sõprusvõistluses lasevad mehed vahelduva õnnega. Seitse soomlast saavad võõraist püssidest vähem silmi kui meie, kuna mõned meie mehed jälle võõraist relvist rohkem saavad kui omanikud. Niisiis oleme ühetugevused.

Ei või öelda nende tagajärgede järgi, et oleksime soomlasist tugevamad, kuid rõõmuga peame tunnustama, et võit meile näitas nendega ühele tasapinnale jõudmist ja seega ka annab lootust pääseda kogu maailma laskurrahvaste esirinnas sammuvate maade ritta. Ainult mitte puhata, vaid alatasa ikkagi katsuda rühkida edasi. See oli esimene võistlus, kus inimene, relv, laskemoon ja laskerada olid korras ja saavutasime suuremat kui ise ootasime. Andsime sõna mitte enam tagasi minna, vaid edasi rühkida, õppisime endid ka ise tundma. Nii võime tulemustega jääda täiesti rahule. Ka soomlased jäid tulemustega rahule, sest nemad on oma õpetamise vilja näinud ja see on ka üks tasumise viisidest laskurite peres.

Nii kinnitati üleval meeleolus keha, puhastati relvad ja algas sõit linna tagasi. Kümme minutit pesemis- ja korraldamisaega, siis viib sama omnibus meid sadamasse ja sealt laev Suomenlinna. Suomenlinna sadamasillal on vastu võtmas laskureid ja lottade peret hallipäine eversti Vilksama, kes külalisi ohvitseride majas üllatab tassi kohviga ja sõbraliku jutuga. Siit

Võistlejate ühisgrupp.

ajal toime. Mine tea, kui palju seal on pabereid alla laduda või kirpu nihutada, et saavutada paras kõrgus. Mees õpetab küll kõrval, sead sihikule pabereid alla ja nihutab kirpu, siis on juba aeg möödud ja

Eesti võidukas meeskond Helsingis.

sammume vanu kindlusi vaatama. Seisatame kindluse asutaja krahv Ehrensvärdi haual, kus muuseumi direktor meid saare ajalooa tutvustab, ja siis siirdume kindlustuste labürinti, mis veel praegugi ilmutavad endise aja tugevust. Oli ja Suomenlinna kindlus oma ajal teine oma tugevuselt kogu maailmas. Vaatame muuseumi, saart ja kindlustusi ning jälle viib meid laev linna tagasi.

Õhtul ootab sadamas mootorpaat, et laskureid viia Merenkäviijate klubisse, kus toimub auhindade väljajagamine.

Kõlavad tervitused mõlemalt maleva pealikult, Soome k.-l. ülema esindajalt eversti Rihtinenilt, Eesti saadikult hra minister Rebaselt ja konsul P. Huurilt, kelle annetatud on kaunis auhind, mis seekord võidumärgina Tallinnasse kaasa tuleb. Ka vana laskurite isa Autonen peab eestikeelse kõne. Tallinna maleva annetab Helsingi piirile kristallkannu, kuna soomlased oma poolt malevale kingivad mälestuseks Soome Tikkakoski tehase valmistatud v.-kaliibrilise spordipüssi.

Hilja õõni kõlavad tervitused, rõõmus laul ja kostab jutuvestmine, kuni laev meid jällegi toimetab öökorterite poole.

Hommikul mõni tund linnas viibimist ja kell 12.30 algab laev soomlaste soojade järelehüüete all reisi kodu poole. Ilm on niisama päikesepaistene nagu tulles, ainult tuul on tugevam.

Kell 1800 juba tervitab meid Tallinna maleva meeskond sadamas ja naiskodukaitse puistab lilledega üle. Ilmunud on k.-l. peastaabi esindajad ja tuttavaid. Vastuvõtt on näha, et seekordne sõit pole olnud asjatu, vaid et ka teistele kaitsejõudu pere liikmeile oma esinemisega oleme valmistanud rõõmu.

Kokkuvõttes peab ütleva, sõit näitas meile jõudmist paremate laskurrahvaste tasapinnani, kuid ka seda, et me ei tohi jääda puhkama, vaid alata endid peame täiendama ja tõstma oma iseteadvust, oma „jonni“ või, nagu soomlane ütleb, oma „sisu“, mis väljendub alatasases järelejätmatus edasipüüdmisses ja end austamise süvendamises.

H. S.

Kuld-
hõbe-
kristall-
kalliskivid
alpakapokaalid

asjad

Asut. 1880.

Parimad šveitsi kellad

O.-Ü. J. RUBIN,

Asut. 1880.

Tallinnas, Viru 17. Tel. (2)25-64.

„Kodak“

fototarbed —
kõikide unistus.

Kodak-aparaadiga, Kodak-filmil
tehtud ülesvõtted, kopeeritud Kodak-paberil, kindlustavad parimat tulemust.

KODAK-UUDIS:

kõrgetundeline, kahekordselt emulseeeritud

Verichrome-film.

Kodak-saadusi müüakse igas fototarvete kaupluses, vastasel korral pöörata:

„FOTO-TURG“.

Kodak-esindus. Om. A. SAHME.
Tallinn, Rataskaevu 2. Tel. 432-64.

Kas ähvardab meid sõjatont?

Alles see oli,
kui välgatas tuli
ja paukusid kahurid rindel!
Kust tuli meil häda,
et majandus mäda —
eks sõjast, ses oleme kindel.

Nüüd sellest meil aitab,
las' saatus meid paitab
ka Soome-Vene rindel,
siis võime kosutada närve
ja tarvitada „Stari“ külme-sooje riidevärve
ning sinet, mis ikka on pesukindell!

MISPÄRAST PEAME

TEGEMA KAASA LASKESPORTI?

1.

Oleme jõudnud juba sportliku laskmise sesooni lävele ja nüüd ei ole sugugi ülearune heita kritiseerivat pilku sellele tegevusalale, mis mõneltki selle harrastajalt võtab ära nii palju vabu minuteid ja tunde ja peale muu nõuab veel isegi materiaalset kulu. Mõnigi mees, kellest saaks hea laskur, seisab veel kõhklevalt ega tea, kas selle liikumisega minna kaasa või mitte.

Samuti on lugu ka meie noorte organisatsioonidega. Kui üksikud noorurid võivad oma käel laskmist harrastada oma isikliku tahtmise ja rahakoti kohaselt, siis mõned noorte organisatsioonid ühes nende juhtidega hoiduvad laskeplatsist kui katkukoldest eemale ja mõnelt poolt lubatakse isegi nendele „kere peale“ anda, kes julgevad noori viia isegi laskeraja lähedusse.

Mõnede silmis on tont seinale maalitud ja isegi kohutav tont. Nüüd kergib küsimus, kas peame seda tonti kartma? Peale maalija enda ei karda teda küll keegi. MEES, KES JULGEB JA TAHAB LAHTISTE SILMADEGA VAADATA TÕSIASJADE PEALE, NÄEB HOOPIS VASTUPIDIST NING LEIAB JUST LASKESPORTLIKUS LIIKUMISES ÕIGE JA KINDLA TEE NII ÜSIKU ISIKU KUI KA KOGU RAHVA KAUNIMALE TULEVIKULE VASTU VIIMISEKS.

Tarvis on ainult asjast aru saada ja seda õigesti mõista.

Kui vaadelda eesti rahva suhtumist laskesportlikule liikumisele, siis võime näha siin kolme voolu.

Ühed pooldavad seda liikumist täie ihu ja hingega ning tegutsevad sel alal täies ulatuses kaasa niipalju, kuipalju seda lubavad meie praegused kitsad majanduslikud olud. Siia kuuluvad rõhukas enamuses maaelanikud, linnakodanikud vähemal arvul, ja eesotsas samub kaitseliit oma juhtivate tegelastega.

Teised on asja vastu ükskõiksed või, nagu meie poliitilises elus öeldakse, „erapooletud“. Nendest võib ka saada väga häid laskesportlasi, kui neile asja sisu ära seletada, mitte üksi ära seletada, vaid selle liikumise vilja tuuma „maitsta“ anda. Selle grupi moodustavad peamiselt linnade, alevite ja alevike kodanikud ja kahjuks ka suurem osa meie intelligentsist. Viimased nagu miskipärast häbenevad laskesporti alal kaasa tömmata, lugeses seda mingisuguseks „musta töö“ alaks.

Lõpuks laskesportliku liikumise vastased. See grupp on arvuliselt küll võrdlemisi väike, kuid siia tahetakse

juure võtta vasakpoolsete poliitiliste voolude kõrvalmaik ja nendesse ridadesse seltsivad paljudki härrad, kelle kätte on usaldatud meie noorsoo kasvatamine. Siia gruppi kuuluvad võrdlemisi aktiivsed isikud ja kui nad ei suuda küll midagi teha laskesportliku liikumise kahjuks, siis tehakse vähemalt mõttetut „lärmi“.

Laskesportliku liikumise vastased on seni tulnud välja peamiselt argumendiga, et igasugune laskmine olevat ainult rahva, eriti noorsoo, militariseerimine, sõjakusele ässitamine jne. Ühe sõnaga, tegutsetakse nüüdsel ajal propageeritavaile rahuaateile diametraalselt vastu.

SEE OLETUS EI KANNATA VÄLJA MINGISUGUST KRIITIKAT. Siin on tegemist ainult vildaka vaatega ja suure asjatundmatusega.

Alljärgnevad read selgitagu laskmise õiget sisu ja seda, mis eesmärkidega seda eriti harrastatakse vanade kultuurrahvaste juures, mis eesmärgil on ta pandud aukohale ka Eesti kaitseliidu tegevuses ja väljajäppes.

2.

Kui kümmekond aastaid tagasi Saksamaal oli hädaldamine suur nende sõjaväe äärmise piiramise pärast, kuna prantslased töid laskmise oma noorsoo väljajäppes kavasse ja ameeriklased oma noormehi juba 15. eluaastast peale sunnivad laskmisega tegemist tegema, siis lahenes küsimus väga lihtsalt, kui selgus, et endised liitlased ei tõmba oma noorsugu laskmisele kaasa

Bisley laskevõistlustelt. Neli parimat naislaskurit: pr. L. Solomon (vasakult), prl. E. Ackworth, prl. J. M. Todd ja pr. D. E. Ker.

Proua Esteri Pasanen (Soome), kes sooritas I klassi katse.

rahva militariseerimise otstarbel, vaid et laskmisega tahetakse kätte saada ja saavutatakse hoopis kõrgemaid ja tähtsamaid eesmärke.

Militariseerimisest ei ole selle liikumise juures jutugi, seda asjaolu ei tule ühelegi laskeliikumise juhtile meelegi.

Siin on tegemist tugeva ja tahtejõulise isiku kasvatamisega ja see on praegusel raskel ajajärgul kõige tähtsam nii isiklikust kui ka rahvuslikust ning riiklikust seisukohast.

3.

„Iseennast võita on kauneim võit!“ Kuid see on ka raskeimaid võite. Võitluses iseenda „MINAGA“ viivad võidule ainult kõige mõjuvamad relvad. Need relvad on inimese HINGELISED JÕUD, mis pesitsevad ta olemasolu eos.

Enesekasvatus on aluseks eluviisidele ja majanduslikele tulemustele. ENESEKASVATUS ON ELUKUNST. Just kaasaegne elu näitab selgetes joontes, et kasvatamatus, eneseohjeldamatus viib alla üksikuid isikuid ja rahvaid.

Niisuguste eluviiside lõdvenemise ja hooletusse jätmise vastu astub üles igasugune sport, mis kutsub ja harjutab distsipliinile ning korrale. Sport ütleb: kes tuleb minuga kaasa, teritab enesekasvatuse relvi ja rajab nendega teed võidule ja tagajärgedele.

Distsipliin ja sport on lahutamatu üksteisega seotud ja seepärast tuleb igasugust sportlikku liikumist ainult tervitada. Mitte üksi rekord-tagajärgi saavutada, vaid peamiselt oma füüsilist, vaimset ja hingelist jõudu järjekindlalt tugevdada. Sport nõuab rohkem enesevalitsemist kui mõni muu ala.

Selles suhtes teiste spordiharude keskel võtab vastuvaidlematult esimese koha enda kätte laskesport. Kui

üks spordiharu üldse võib rohkem distsipliini nõuda kui teine, siis siin esimeses järjekorras sammub laskesport.

Laskur kasutab relva, see on niisugust riistapuud, mis võib tuua surma, ja suunib selle tegevusele oma tahte järgi. Distsiplineerimatus laskmise ajal tähendab igal juhul määratud hoolimatust, mida keegi teadlikult ega tahtlikult ei tohi lubada.

Ainult distsipliini, enesevalitsemise ja enesekasvatuse läbi suudetakse nii võimsalt oma relva üle valitseda, et see ei osutu hädaohtlikuks ümbruskonna terisele ega elule.

LASKMISTE SISUKS JA EELKOOLIKS ON LASKURI KASVATAMINE. Ta nõuab enesevalitsemist, mida saavutatakse ainult enesekasvatamisega, vaevarikka õppimisega, mida ka laskespordi juures pedagoogilisel viisil tuleb käsitada. Distsipliinita aluspinnalt ei kujune keegi laskuriks.

Võit iseene „MINA“ üle on ka võiduks hingetute relvade ja laskevarustuse üle. Sest niipea kui laskur võtab püssi palge ja selle laepära tunneb vastu oma palet, kasvab ta oma relvaga ühte ja moodustab sellega ühe keha.

Samuti nagu inimese kehaliikmete ÕIGE käsitlemine on enesevalitsemisest, olenevad ka laskuri distsiplineeritud kasvatuses ta tagajärjed, eriti tabamuste suhtes.

Laskmine on õige suur tahtejõu kontsentreerimine. Ei ole kerge asi märki sihtida, s. o. silma ja keha nii tööle sundida, et silma ees olevad karp ja sihikusälg sobitatakse kokku kaugel oleva märgiga.

Õigel hetkel kukke päästa, s. o. lasku anda, see nõuab juba raudset enesevalitsemist ja tahtejõudu. Et saavutada kunst sõrmega teha täpset kukepäästmise liigutust sel silmapilgu murdosal, kui püss tõsiselt on märki juhitud, see nõuab hästi väljakoolitatud ja otsustavat enesevalitsemist.

Nende distsipliini ja korra nõuetega osutub laskesport ka teisest küljest kasvatuslikuks teguriks. Juba see hädaoht, mis laskmisega seotud, pakub laskurile enesekasvatuse võimalusi. Enne laskmisele asumist peab laskur õppima ennast distsiplineerima ja „rööbastes“ hoidma. Distsipliin on talle tarviline selleks, et laskmist üldse läbi viia.

Niisugune enesevalitsemine tuleb temale kasuks ka teistel elualadel. Laskur ei mõtle kitsarinnaliselt. Ta ei ole üksi laskur, vaid esimeses järjekorras ühiskonna liige, kel mitte üksi majanduslikus ja poliitilises elus, vaid ka oma kitsamas perekonnaringis tuleb täita teatavat mehhist osa.

Ainult meheväärtus loob inimese, kes suudab olla kultuurikandjaks, rahva kasuks töötajaks ja oma perekonna tublikuks peaks.

Selles asjas peab inimene olema tänulik laskesportile, sest viimane osutub üheks allikaks, kust ammutatakse vajalist jõudu. Väga kerge on inimesel seda distsipliini, mis ta omandanud laskeplatsil, ära kasutada ka igapäevases elus. MEHISUS, MIDA LASKESPORT ERILISELT KASVATAB JA ARENDAB, ANNAB INIMESELE KA ELUS VÄÄRILISE AUKOHA.

Nii kasvatab distsipliin mehe väärtust, mis kui kasvatusel moraalne jõud võib tuua ainult head.

Majanduslikud ja reaalsed väärtused, mida me loome, mida looma peame, et elus midagi kätte saada, baseeruvad kõik moraalseil jõududel. Viimaste aastate kurvad kogemused tõendavad selgel keelel, et moraalsete omaduste ja võimete lõtvumisele järgneb ka majanduslik langus.

Laskesport on nagu leegitsev tungal, mis näitab teed, mida mööda varjude riigist sammuda välja. Tema loob inimeses aluse, millele kasvatada moraalsed ja majanduslikud saavutused, sest LASKESPORT TAHAB ÕPETADA ENESEVALITSEMISELE JA ENESEKASVATAMISELE, mis on küll raske, kuid vajaline seni, kuni inimsugu elab maa peal.

4.

Laskesport on lahutamatu seotud igasuguse teise sportliku tegevusega ja täiesti väär on seni maad võtnud arvamine, et heast sportlasest ei saa head laskurit, ja vastupidiselt. Ka laskmine nõuab füüsilist arenemist ning vastupidavust. Et anda täpset ning hästisihitud tuld, peab laskuri keha olema hästi arenenud ja ta peab küllaldaselt määral evima füüsilist jõudu.

Kuid laskesport on oma iseäraldused, eriti vaimsete ja hingeliste võimete arendamisel, mille poolest ta teistest spordialadest erineb ja selles suunas vahet kiiremini viib sihile.

Suurem osa teistest spordiharudest pakub ainult ühekordset eksplosiivset jõupingutust, millele järgneb reaktsioon, lõdvenemine.

Laskmisel vastupidiselt saavutab võidu ainult see, kes suudab oma füüsilisi, vaimseid ja hingelisi võimeid pingutada järjekindlalt vahepealsete lõdvenemisteta ja

seeda isegi pikema aja jooksul. Laskevõistlus, kus tuleb anda kuni 120 pingutusega lasku, nõuab mehelt võimeid, mida ei saa kasvatada ühe ega kahe päevaga.

Laskmise juures jäävad upsakus ja enese ülehindamine, need sportlaste suured pahed, eemale. Ei ole haruldased juhtumid, et isegi parimaid laskureid tabab seletamatu ebaõnn, mis paneb neid uurimistele, enese katsetamisele ja asetab laskuri varjamatu tõelikkuse ette.

Mitte kunagi ei satu laskur pealtvaatajate meeleolu alla, kes jagades kiitust ning poolehoidu õhutavad viimseile pingutustele. Laskureile on niisuguse rahulduse saamine võõras. Laskur on võistlusplatsil publikust isoleeritud, ei saa sealt mingit toetust ja toimib täiesti omaette ja OMA JÕUL.

Mitte ükski spordiharu ei haara nii puhtasti ja tugevasti kui laskesport ja selles peitubki ta oluline tähtsus iseloomu kujundamisel ja kasvatamisel.

Mitte haiglane auahnus ei kihuta noort laskurit taga, sammudes lasust lasuni, oma tagajärgi parandama. Õigustatud uhkustunne täidab ta rinda saavutuste tõstmise puhul. Temale saab järjest selgemaks, et ainult kogu oma isiku täieulatusliku kaasatõmbamisega ja järjekindlalt oma tahtejõu kasvatamisega saavutatakse eesmärk.

Veel ühe tähtsa iseäralduse omab laskmine laskuri iseloomu kujundamisel. Harva suudab laskur anda lasku, mis teda täieliselt rahuldaks. Iga lasu kohta on tal eri soovid, olgu see kui hea tahes. Laskur analüüsib iga lasku, uurib ja selgitab välja, miks see lask asetab nii, aga mitte teisiti. Laskur otsib üles oma vead ja loomulikult kõrvaldab ka need. Niisugune teguviis on tarviline igapäevases elus, kui mees tahab esineda tõsise ja väärtusliku mehena.

Bisley laskevõistlused Inglismaal. Naised koos meestega laskmas.

5.

Veel on sügavasti mõningais võtnud maad arvamine, et laskmine on lihtne „MEHHAANILINE PAUGUTAMINE“, teatavas mõttes mingisugune „must töö“, millest inimese mõistus ja pea ei võta mingisugust osa. Laskmine olevat tegevusala, millega intelligentsel inimesel ei sobi teha tegemist, ja see ala tulevat jätta lihttööliste jaoks.

See on kõige vildakam vaade, mida iganes laskespordi kohta on avaldatud.

Ameerika ametlikud eeskirjad ja aruanded ütlevad selgel sõnal, et laskmine on kauneim ja teaduslikem spordiharu. Seda ta ka on.

Et saavutada rahuldavat lasku, on tarvis ka oma mõistus rakendada tööle, on tarvis uurida, järele katsetada, ühe sõnaga — hea tükk puhtteaduslikku tööd.

Laskmisega ei ole seotud üksi inimese lihaksed, vaid ka ta hingelised ja vaimsed jõud, eriti aga peaaju. Hea saavutus on sõna tõsisel mõttes pikaajaliste uurimuste ja katsetamiste produkt.

Siin on tööd inimese peale küllalt, kui ainult seda iga mees teha suudaks ja viitsiks.

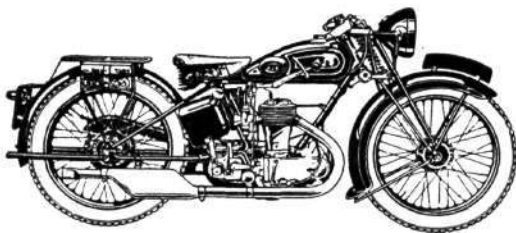
Kui meie intelligentsile tuleks soovitada mingisugust sportlikku tegevust, mille all ta vaimsed huvid ei kannataks, siis võib esimeses järjekorras tulla kõne alla ainult laskesport.

6.

Heites lühikest pilku LASKMISE SISULE nägime, et siin ei ole mingisugust tegemist rahva militariseerimisega. Laskespordi tõeline eesmärk on tugevate, ausate ja mehiste kodanike kasvatamine, et kogu rahvas oleks tugev ja elujõuline.

Et niiviisi kasvatatud kodanikud suudavad ja oskavad parimini täita oma riigikaitse ülesandeid, see ei ole „militarismi tont“, vaid väga kasulik ja soovitatav asi eriti väikerahvastele, kel otsustaval silmapilgul tuleb astuda välja enam kui ühe mehe vastu.

Seepärast ei tohi laskespordi karta ega maha teha, vaid iga inimene, kes tahab saada tõsiseks ja tubliks meheks, peab sellele liikumisele täiel määral tõmbama kaasa, ulatuses, mis temale võimalik.

Väärtus!

Meie aja inimesed on nõudlikud, nad nõuavad oma raha eest vastavat väärtust ja seda täie õigusega. Mis kasu on kaubast, mille hind on odav, kuid mil pole õiget väärtust?

Seda kõigiti õigustatud nõuet näeme ka mootorrattaste valikul; ikka rohkem poolehoidu võidab

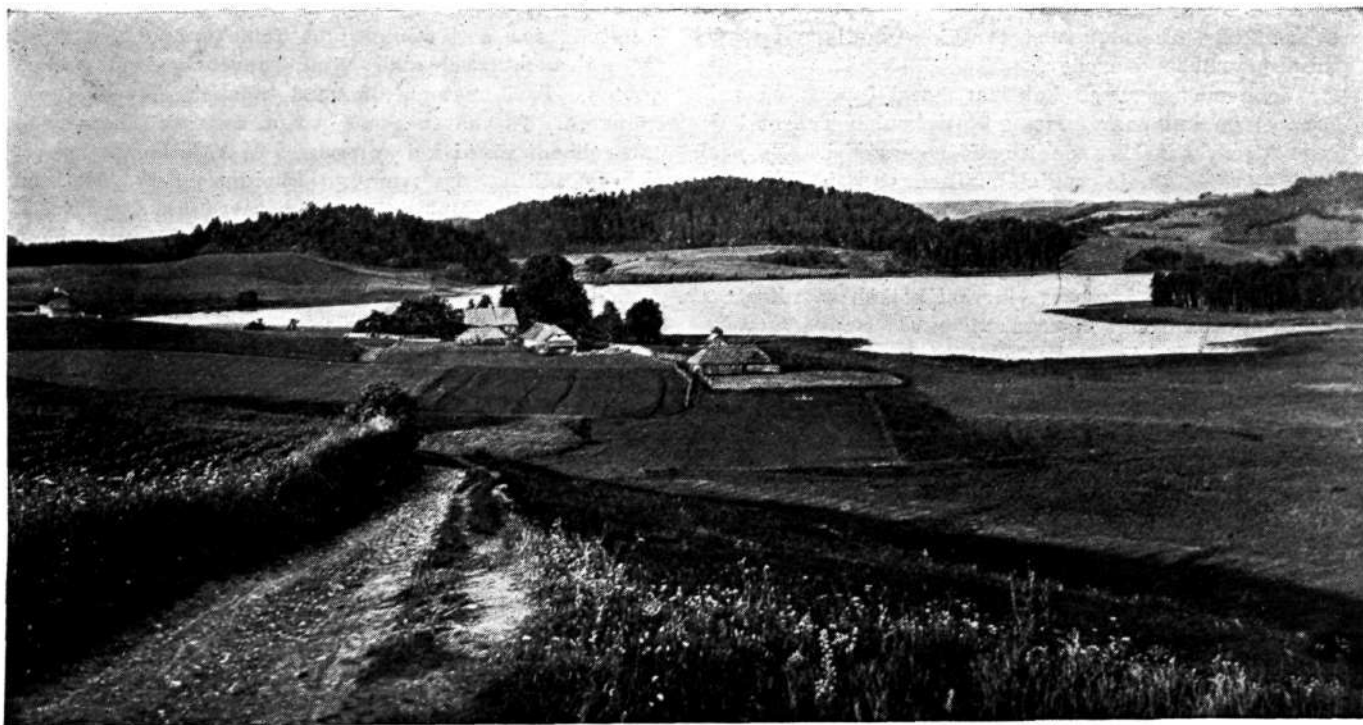
A. J. S. Inglise mootorratas.

Ta ei ole mitte üksi kindel, ökonoomne ja praktiline sõiduk, vaid ka võidukas! Võidusõit nõuab masinalt äärmist pingutust ja ainult kõigis oma üksikosades viimisteldud masin viib sihile. A. J. S. mootorrattaga saate õige väärtuse, mis kõigiti vastab Teie nõudele. A. J. S. mootorrattad on kõikjal võidukad! Viimased suured võidud: 26. aprillil s. a. Monza's, Itaalias, korraldatud klassilisel võidusõidul I auhind — Grand Prix of Nations — 500 ccm. klassis ja teine auhind 350 ccm. klassis. —

A.-S. KAPSI & Ko.
Tallinn, Harju 46.

Nõudke katalooge!

Nõudke katalooge!

LASKETIIRU EHIATAJAD

Eduard Männik

Vöödilised põllulahmakad jooksevad otse üle mägede ja orgude. Nagu keerlev lint kaovad nad vaataja silmade eest orgu, tõusevad kohe märke, neile kõrgeile ja ümmargustele Ohevaru mäekuplitele, milliseid oli kogu maastik täis pillutud otsekui tohutuid kivimürakaid. Ja sealsamas põldude ääres algavad metsa ja rohuga piiratud mäekallakud, tõusevad kõrgele nagu sambad, vajudes kohe jälle madalaiks orgudeks, kus suliseb mõni kitsas oja või lameneb paar vakamaad heinamaad. Kõigist neist kinkudest on aga võimsaim Siimuna-mägi, munataoline kühm, rikka ja naljaka Nüpli-Taaveti elupõline jaanitulease.

Nüpli talu on pillatud mäeveermele, aidad, laut, elumaja, saun, kõik hooned näivad eemalt vaadatuna veidi kallakile, otsekui oleksid nad seisnud kunagi keset mäeharja, siis sealt kunagi-kunagi veerenud alla poole mäkke nagu kerad. Aga tööpoolest olid nad sinna ehitatudki, nõnda mäe varju ja hõlma, nagu oleksid kõik need hooned tahtnud kaisutada seda suurt liivakümmulist mäge.

Juba kolm päeva enne jaani käisid Nüpli talus hoogsad õiendused. Tüdrukud ja perenaine jooksid aina aitate, köögi, lauda ja keldrite vahet. Üle kogu talu tõusis kõiksugu keediste lõhnu; supid, praed, kasted heitsid igaüks oma lõhna õuele ja koerad haistsid neid kiunudes. Neilegi töötasid tulla suurpäevad, need unustamatud kondinärime- ja lakkumise-päevad, mil võivad kõhud täis villida nagu vaadid.

Nüpli-Taavet ise aina käsutab.

— Jaan! hõikab ta sulasele, — tee nuga teravaks.

Juba kolm korda on sulane teritanud nuga ja igakord langes ohvriks mõni loom. Nüüd ta teritab neljandatki korda, sest see meeldib Jaanile. Ta saab veidi mõelda, hõõruda noatera tahul siuh... siuh!... aeglaselt, proovides vastu sõrmeküünt ning sealsamas mõelda kõiksugu asju. Ja ta teritabki kaua nuga, viimaks viies selle peremehe kätte.

See ütleb ainsa sõna:

— Oinas!

Niisuguste sündmuste puhul peremees palju sõnu ei tarvita. Ütleb lihtsalt oinas, ja sulane peab kohe teadma, et nüüd tuleb oinal sarvedest kinni sasida ja ta vilets elamine lõpetada Nüpli-Taaveti viiekümneaastase sünnipäeva pühitsemiseks.

Siis läheb peremees nagu hiilides lauta. Nüpli-Taavet palju laudas ei armasta käia, see on tüdrukute ja perenaise asi. Kuid nüüd on tal oma põhjused. Tahab korraks vaadata seda kanakarja, millest perenaine ei raatsi ainustki tappa. Ainult ühe kukega on ta nõus, vana, viie-aastase kukega, kel kakeluses silm on nokitud välja ja käib kõhnamisi otsekui saja-aastane rauk. Perenaine arvab, neid kanu olevat vähe, mõnekesed, mis neist asjatult tappa. Kuid peremehe süda ei jää rahule. Viieaastane kukk, mis saab sellest piduliste karjale, kui nad tulevad oma naiste, laste, väimeeste, ämmade ja tädidega, kogu suguseltsiga, pühitsema Nüpli-

Taaveti sünnipäeva. See on ainult nuusata. Igaüks ei saa kukest hernesuurust teragi. Ometi on tulemas Nüpli-peremehe suurpäev.

Ja temas pesitseb kahtlus: seal laudas on neid kanu enam kui paar. Hommikuti kuuleb Taavet kukkede kiremist ja kanade tiibade soputamisi. Ta poeb üsna tasa lauta ja vaatab. Taevas! neid on nagu varblasi örtel, lehmade söimedel, igalpool otsekui rohu-tirtse. Ja õuelgi jookseb mõningaid, koplis loperdavad, nisus nokivad, igalpool nagu pilv.

— Jaan! too kirves... kirves! hõikab ta ruttu.

Ning Jaan ongi kirvega, niisuguse terava ja vahe-daga, mille all kanade kaelad tükelduvad nagu pilpad. Ja peremees töötab vihkalt, ruttu, suure ahmiga, nagu varas. Kahmab kana, annab matsu uksepakul kirvega ja juba jookseb mööda lauta teist haarama. Ta peab tegutsema ruttu ja hästi, muidu kuuleb perenaine enne-aegu. Sulane vahib suu ammuli, kuidas peremees hüpleb mööda lauta, haarab kanu ja vopsib maha päid. Neid on juba terve rõuk hunnikus, kuid ikka veel hüpleb peremees uusi haarama.

Siis aga käratab perenaise hääl uksele:

— Taavet! Oi, issand! nüüd on tapnud kogu karja.

Peremees seisatab. Kana on veel tal pihus, tahaks sellelgi kaela otsast lüüa, aga kärmes perenaine haarab linnu käest.

— Mörtsuk niisugune! kädiseb ta peaaegu nutta. — Nagu hull jookseb kanade karja ja muudkui kirvega... sulle enesele oleks tarvis kopsakas pea ja õl-gade vahele.

Peremees seisab ja vaatab. Ta süda on üsna rahul. Vast ligi paarkümmend kana on suutnud siiski selle robinaga maha vorpida. Ja hea seegi, ehk piisab sellestki, kui tuleb see rahvamurd pühitsema sünnipäeva.

Ta sammub laudast eemale, olles kurt perenaise pahandusele. Nüüd on tehtud see suurim toiming, millele ta juba mitu päeva on mõtelnud. Nüüd võib kogu vald süüa Nüpli-Taaveti kanapraadi ja kiita teda tubliks peremeheks. See paneb peremehe muigutama huuli.

Siis läheb ta tuppa ja hakkab mõtlema, keda kutsuda sünnipäeva pidustustele. Ta ees on laual pabergi, kuhu märgib nimed, vahel kriipsutab mõne maha, tähendab uue juure, mõtleb ja arutab, sest seegi on raske toiming. Aga neid külalisi saab igavene trobikond, lähedalt ja kaugel, kõikjalt, kus tuntakse Nüpli-Taavetit ja tema talu. Aga üht ei salli Nüpli-Taavet: kaitseliitlasi. See jonn on juba mullu-aastast, mil suvise laagri ajal mõned mehed sasisid veidi ära ta nisu. Missugune kahju, vakk nisu oleks kindlasti saanud enam. Ja siis olid mõned tärnide, rihmade ja vormimütsidega mehed nimetanud teda „vanaks koiks“, kes kahjatakse iga sandikrossi, kuid ei taipagi, kust võib hädaoht hävitada kogu varanduse.

Kuid need näägutused vihastasid Nüpli-Taaveti põhjalikult. Kunagi ei anna ta andeks neile!... mitte kuragi. Ja nüüd ei kutsu ta oma sünnipäeva pidustustele ühtki, kes kannab kaitseliidu märki.

Nüpli-peremees muheleb. Vaat, kättemaks, mõtleb

endamisi ja naeratab. See on „vana koi“ eest, mahaltalatud nisu eest nõuab juba teinekord.

Alles õhtu eel saab Nüpli-Taavet kogu nimekirja valmis. Seal on kuuskümmend külalist, rikkad, ausad inimesed. Ta vaatab aknast välja, sest see pliats väsitab rohkem sõrmi kui adrapuu. Ta kujutab ette uhket pidu Nüplil ja siis jaanituld Siimuna-mäel. Alati on peetud seal jaanitulesid, mis paistavad üle kogu valla, aga nüüd peab ta kumama taevaramast taevaramani. Taavet on toonud alevist häid tõrvatünni ja tõrva, punaseid ja rohelisi rakettegi paneb praksuma õhku.

Parajasti siis tuleb sulane Jaan ja ütleb:

— Peremees, Siimunal kõnnivad kaks meest.

— Mis mehed? järsatab Taavet.

— Ei tea. Kõnnivad ja vaatavad. Neil on ka mingi mõõduriist kaasas, otsekui kavatsesid hakata sihti ajama.

— Kor-rat!

Ta tõuseb laua tagant ja läheb ise välja õue vaatama. Mäel askeldavad kaks meest, näitavad kätega, seisatavad nagu aru pidades, tõstavad ja nihutavad siis seda imelikku riistapuud, mis näib nagu kolmel kõrgel jalal seisev kast.

— Mis kor-rat neil asja minu mäega! prahvatab peremees. — Jaan, mine aja nad minema. Ütle, see on Nüpli-Taaveti mägi ja kes julgeb seal songida, sellele virutab Nüpli-Taavet ühe paraja kämblataie mööda sihverplaati.

Sulane läheb üle õue ja sibab märke. See on kõrge kungas, munakujuline, palja pealaega nagu vanamees.

— Ius mägi! kiidab endamisi peremees, — niहुkest pole ühelgi talul kogu vallas.

Ja ta vaatab halvakspanevalt kõigi nende teiste talude mäeküngastele ja -harjadele, mis ümberringi kerivad mitmesuguses suuruses.

Varsti on sulane tagasi ja teatab:

— Mõõdavad.

— Mida kor-rat nad mõõdavad?

— Ei tea, peremees. Ütlesid ainult: mõõdavad.

See vihastab Nüpli-Taavetit. Ta ise läheb üle õue ja hakkab ronima üles märke. Risu, kuidas väsitab! Higi võtab päris otsaesisele. Aga peremees ronib südilt edasi. Mida need kabajantsikud mõõdavad? Tema mägi ja kes tohib seal mõõta? Nüüd on peremees meestel üsna lähedal. Ta näeb: meestel tärnilatakad mütsidel ja mingisugused kärbised lõua all. Üks on pikk mees, kuivetu, prillid nagu suured kirjud rõngad silmade ees. Too näib olevat ülem. Teine on kuivetu mehike, hallis mantlis, kõvasti kinninööbitud hõl-madega.

Peremees seisatab ja vaatleb. Prillidega mees vaatab harkidel seisva kasti torusesse ja lausub:

— Otse siit. Kogu mägi tuleb kaevada.

— Just nii, härra kapten-insener, vastab lühem mees ja märgib midagi paberile.

Nad justkui ei märkagi peremehe lähedalolu.

Viimaks kõhatab Nüpli-Taavet ja ütleb:

— Jõudu!

— Kulub ära, vastab lühem mees, prillidega härra aga ei vaatagi tema poole.

Möödub jälle tükk aega. Mõõtjad viivad kasti edasi ja hakkavad nüüd Taaveti poole vahtima. Piiluvad ja piiluvad, räägivad omavahel, märgivad midagi paberile ja vehivad kätega. Viimaks astub Taavet jälle lähemale ja küsib:

— Mida härrad mõõdavad?

Alles tüki aja pärast vastab mantliga mees:

— Lasketiiru. Härra kapten-insener, kas siht tuleb otse siit?

Kapten-insener noogutab peaga ja kohe hakkab mantliga mees vedama mingit kõlisevat teraslinti. Ta annab ühe otsa Taavetigi kätte ja ütleb:

— Hoiu kinni. Meil on kiire, peame ruttu mõõtma.

— Mis lasketiir see on? mäntib nüüd Nüpli-Taavet küsida.

— St!... kaitseliidu lasketiir, aga see on saladus... niisuguseid asju ei tohi rääkida, vaenlased saavad teada ja hakkavad kohe lennukelt pommitama. Noh, hoiu kõvemini kinni, tõmba sirgu!... kui tahad hakka meile tunni-viisi abiks... palga saad kohe igal õhtul kätte.

Nüpli-Taaveti süda väriseb pisut. Hakkavad pommitama... pagana päralt!.. mäest pole midagi, aga kui kukuvad pommid verandale või katusele... see on niisugune mäda, küllap lööb siis kõik pahupidi.

— Hoiu kõvemini, lausub mantliga mees, — kas sul sõrmi ei ole? Homme tulevad kohe sadaviiskümmend töolist ja hakkavad ehitama. Kas tahad jääda tööle?

— Ei... olen siit peremees, Nüpli-Taavet.

— Ah-haa! oligi sind tarvis. Vaat käsk on niisugune: sa ei tohi enam ialgi selle mäe peale tulla ega siia loomi lasta. Kõik eksijad lastakse otsekohe maha.

Nüpli-Taaveti sõrmede vahelt pudeneb teraslint valla ja langeb kõlisesed kokku. Peremees ise aga astub vihaselt mäerinnakut mööda alla. Ta ei mõtlegi enne, kui on istunud tagatuppa laua taha ja pannud käed ümber pea. Taevast! milline hoop talule. Vaenlane hakkab pommitama ja eksijad lastakse maha!

Aga siis meeletub jaanipäevapidu. Kõik rahvas on kutsutud, sead ja vasikad tapetud, neid kanugi nootitud nagu sõjaväe jaoks. Ja nüüd pole Nüplil enam

paika, kus teha jaanituld. Neid kõõgardeid võiks teha saunagi taga, aga see ei paista kuigi kaugele. Siimuna-mägi... vaat' seal oleks alles tuli... üle kolme valla, taevapiirist taevapiirini.

Peremees on otse meeleteitel. Temal ei kõlba nüüd mõnd närust tuld tehagi. Kogu vald hakkab pilkama, sest varem ta pilkas nende „küünlapõletamisi“. Nüüd... nüüd on otsas temaga, kuulsa Nüpli-Taaveti ja tema Siimuna-mäega. Ja kõik need hädad tulevad kaitseliidust! Tallasid nisu, söimasiid teda koiks, vanaks kopitanud koiks ja võtavad nüüd käest kogu mäe. Kui homme tuleb nüüd see sajaviiekümmemeheiline tööliste kari, siis laastavad nad nurmi ja talu nagu rohutirtsude parv. Aga jaanituli ja sünnipäev on ikka mokas. Kui tuleva'ki võõrad, lippab eest ära. Sõtkub ise oma nisu, rukki ja teised jumalaviljad maha enne kui see töölistkari saab sinna takerdama.

Keegi koputab uksele.
— Sisse.
See on mantliga maa-mõõtja.

— Härra kapten-insener palub juua, ütleb ta.

— Pole midagi siin! käratab järsku peremees, — või veel juua niisuguste.

Ka mantliga mees muutub tõsisemaks, näitab näpuga rinnale mingile märgivigurile ja ütleb:

— Käsk on: peame kõike saama, muidu areteerime. See on kõva käsk

kaitseliidu-kindralilt ja sellele ei tohi juba vastu ajada.

Ta hääl muutub juba veidi leplikumaks; — mees pühib otsaesiselt higi ja hakkab üsna ristiinimesena rääkima:

— Pagana kuum, naha võtab kohe leemetama. See on nagu manöövril. Tahaks ainult vett juua, ainult vett. Ja see lasketiiru ehitaminegi pole naljaasi, niisugune suur mägi. Kapten-insener arvas, et võiks olla ka mõni vähem mäekühm, töö oleks palju kergem.

— Mis, vähem mägi?

— Noojah.

— Ma annan teile vähema mäe... ma annan... ütleb korruga Nüpli-Taavet peaaegu rõõmsalt. — Mul on metsa taga üks niisugune... puhas liiv, pole temaga midagi teha, võtke too ja jätke mulle Siimuna-mägi.

Mantliga mees kehitab õlgu.

Unustatud eine.

— Oot', pean kapten-insenerile sellest rääkima. Aga enne tahaksime vett.

— Vett... jah... oot', võtke õlut, mul omatehtud õlu, aga rääkige kindlasti tollest mäest... too sobiks otsekohe, sinna juba keegi ei lähe.

Ta valab kannu õlut täis ja jälle hakkab lootma. Kui nad ometi võtaksid tolle mäekolka. Niisugusega polegi midagi teha; — ükski vill ei kasva, aina liiv. Ja ta jääb ootama. Kuid mees ei tule tagasi. Peremees läheb välja õue ja näeb, kuidas lasketiiru ehitajad ülal mäe otsas vaidlevad. Mantliga mees näitab metsa poole, kuid prillidega kapten-insener raputab pead. Siis hakkab mantliga mees mäest alla tulema. Nüpli-Taavet läheb juba kaugele vastu ja küsib:

— Noh?

— Ei tea midagi. Härra kapten-insener pole nõus. Ta ütleb, et on juba hulk tööd tehtud ja riigi-raha raisatud, tuleb Sirmuna-mäega läbi ajada.

Ja ta pilutab peremehele silma, pilutab naljakalt ja kavalalt. Nüpli-Taavet ei taipa järsku. Aga siis meelestub. Kui ta Vene-Jaapani sõjas oli, siis pilutasid jaotlemad talle nõnda silma, kui tahtis puhkusele. Too maksis siis viiskümmend rubla.

— Läheme tuppa, ütleb ta.

Nad astuvad tagaruumi ja Nüpli-Taavet küsib:

— Palju kapten-insener tahab?

— Kümme tuhat.

— Kor-rat! Aga viis oleks paras... viis tuhat, see mägi polegi enam väärt.

Mantliga mees raputab pead.

— Ei, ütleb, — sellega ei lepi. Kui kaitseliidukindral saab teada, oleme mõlemad ametist lahti. Kümme tuhat, alla mitte krossigi.

Ja viimaks loebki Nüpli-Taavet kümme uut tuhandelist lauale, just need, mis sai alles läinud nädalal sea eest. Ta sõrmed hoiavad veel kahjatsedes rahapaki veerest kinni, aga siis laseb lahti ja ohkab. Sirmuna on ikka enam väärt kui kümme tuhat, mõtleb. Ja nüüd võib ta pidada seal pidu ja teha jaanituld üle kolme valla. Ta teebki tule, mis paistab taevarandist taevarandini ja ajab kogu taeva kumama nagu tulekahjus.

Ta läheb välja ja vaatab, kuidas lasketiiru-ehitajad

ronivad mäest alla, prillidega kapten-insener ees ning lühem järel, ülal must mõõdupuu. Nad lähevad metsa poole mõõtma ja sihtima toda teist mäge.

On juba õhtu.

Nüpli-talu vajub mäekühmade pehmesse vinetusse. Tüdrukud ja perenaine askeldavad veel pidupäeva ettevalmistustes. Peremees kõnnib mööda õue ning mõtiskeleb. Ta vaatab ikka mäe poole ja meeliskeleb sellest suurest jaanitulest, mis paneb imestama jaaniõhtul kolme valla inimesed.

Siis sõidab kuhi inimesi töövankril õue. Need on kaitseliitlased. Nüpli-Taavet tunnebki neist mõnd. Rühmapealik on ta naabrimees Luisu-Andres.

— Tere õhtut! hõikab Andres.

— Tere jah!

— Kas sa ei nämunud siin pool kaht petist? küsib Andres.

— Ei!

— Vaata tont! Need on peenikesed poisid, nime-tavad endid kaitseliitlasiks ja petavad inimeste käest raha.

Nüpli-Taavet kuulatab.

— Mis? küsib äkki ja mingi aimus läbib teda järsku. — Üks oli prillidega, noh?

— Jah. Ja teisel oli must kast.

— Kor-rat!

Üle kogu Nüpli-Taaveti keha kibeleb nagu sipelgakar. Taevas! Vaevalt suudab ta end valitseda, viha, häbi täidab teda järsku.

— Jah, nad läksid siit mõni tund tagasi Puistaku poole.

Kohe pöördakse hobune ringi ja hakatakse petiseid taga ajama. Aga Nüpli-Taavet hüüab neile veel järele:

— Kui kinni püüate, siis tulge jaanitulele... tulge tingimata kõik... kas või terve polk.

Ta üratub vihasele mööda õue, virutab koerale ja laga ja paugutab uksi.

Kui ta juba sängis on, mõtleb veel: — Aga ma ise hakkam kaitseliitlaseks, tulgu siis veel kord niisugused sulid... ah! võtan neil kraest kinni ja äh!

Ta kääneb teise külje ja püüab magada.

MEESTE-RÄTSEPAÄRI

MAX JOHANSON

Lühike-jalg 6

TALLINN,

telef. 432.89

Alaliselt valikuks sadandels mustreis värviküllaseid inglise ülikonna- ja palituriideid.

LOODUSMÄLESTUSMÄRKE EESTIS

Taimed, loomad ja linnud, mis vajavad kaitset

Tartu ülikooli juures asuva Loodusuurijate Seltsi Eesti Looduskaitse Osakond on võtnud endale tänuväärt ülesande: kodumaal leiduvate loodusmälestusmärkide kaitsmise ja uurimise. See on töö, mille järele on tunda tõsist vajadust, sest tihti kuuleme, et kirves on tunginud mõnda haruldasse iluparki või hiietamme kallale, või jällegi salaküti kuul tabanud põtra, ilvest, lendoravat või mõnd haruldast lindu, keda on säilinud meie metsades vaid üksikuid eksemplare. Looduskaitse osakond on registreerinud kogutud andmeil kõik haruldased loodusnähted, mis kaitset vajavad, ja selle järgi dr. G. Vilbergi toimetusel koostanud brošüüri.

Meie kodumaa taimkate on aastate kestes mitmeti muutunud, nagu kinnitavad rabade uurimised. Metsade pindala on olnud kaugelt laialdasem aastate eest, mida tunnistavad vaid üksikud puud, mis on säilinud kas usulistel põhjustel või on need olnud oma ajal rajapuudeks või on neid hävimisest kaitsnud mõni teine tundmatu võim. Säärased vanad hiiglased on praegu oma kasvukohas tähtsaks tegureiks maastiku ilmeandjaina.

Tammemetsadest on meieni säilinud vaid üksikuid tammi ja tammikuid, kuna seda väärtuslikku puud on armuta hävitatud. Üksikuist tammedest, mis kaitset vajavad, on registreeritud Harjumaal Jõeletme kihelkonnas, Ülgaste asunduses täies hoos kasvav kaheharuline tamm, tüvest 200 sm. läbimõõdus, Keila khlk. Harku asunduse pargis kolm vana tamme, mida rahvasuus kutsutakse „Tasuja tammedeks“, ohvritamm Kuu-salu khlk., Võnši ja Tülivere vahelise tee kõrval, rahvasuus „Tülivere tamm“. Samas kihelkonnas jääme tamm Valkla Ubari koplis ja samas läheduses kokkukasvanud tammed. Samuti kaitset vajavad vanad ja noored tammed Varbola maalinna umbruses, Nissi kihelkonnas.

Hiumaal, Emmaste kihelkonnas asub Tärkma küla Tamme talu õuel püha tamm, ümbermõõdus 6 meetrit. See on vana ohvritamm. 3 meetri kõrgusel tüvest on auk, millest veel 20 aastat tagasi leiti ehtesaju. Läänemaal, Mihkli kihelkonnas, on Uduna tamm, Uduna mäel; Märjamaa khlk. Nurdu hiietamm, mille vanust arvatakse 500-le aastale. Suur tamm on Haapsalu lähedal, Uuemõisa metsavahi maja taga, 6 m ümbermõõdus rinnakõrguselt, seotud muinasjuttudega Rootsi sõjast. Samas läheduses on veel 8—9 tamme, vähe peenemad. Kaks suurt tamme asub veel Haapsalu lähedal, Vanakupja mäel.

Pärnumaal: Hiietamm Vana-Karistes, Männiku talu karjamaal ja hiiglatamm Vändras, Rassi külas,

lähimõõdus 2,4 m. Viimasel puul üks külg õõnes, kuhu mahub lahedasti 4 inimest.

Saaremaal: Suur „Kalmu-tamm“ Loona mõisa läheduses, hiiglatamm Karul, Pöides, Audla mõisa pargis hiiglatamme õõnes tüvi ühes elava oksaga. Õõnsus on nii ruumikas, et endine omanik kasutanud seda aiamaakesena. Muhu saarel vana tamm Võlla asunduses, mida tuntakse „Ohvritamme“ nime all.

Petserimaal asub ainus kuulus tamm Petseri kloostri aias, Pühal mäel, ajaloolisil andmeil juba kloostri asutamisest aastal 1470. Asjatundjate arvates on puu umbes 700 aastat vana.

Tartumaal asub Kodavere kihelkonnas „Truuduse tamm“ Alatskivi metspargis. Selle tamme juures olevat eestlased Rootsi ajal sõtta minnes isamaale truudust vandunud. End. Rannamõisa, nüüdse „Tamme“ asundustalu põllul asub 1905. a. põlema süüdatud tamm, mille ümbermõõt võis omaajal olla 6—7 meetrit. Maarja-Magdaleenas, Vara mõisa tiigi kaldal ja Vara kiriku juures asub 4 ajaloolist tamme. Rohkesti vanu tammi asub Pühajärve pargis ja saartel: Rõngu kihelk. on 600 sm jäme tamm Kirepi Tamme talu maal, samas 22 m kõrgune õõnes tamm, mille õõnsuses mahub 5 inimest kõrvuti seisma. Pritsu jaama läheduses Palupera vallas Kutsari talu maal asub monumentaalne tamm, või ka kaks tamme, sest ei teata, kas on kaks tamme kokku kasvanud või on üks hiljem juurteni lõhkenud. Mõlemate poolte ümbermõõt on 7,70 meetrit. Rahvasuu kõneleb peremehest, kes on saanud selle eest 25 kepihoopi, et oli julgenud tammel paar oksa maha lõigata. Võnnu khlk. asub 500-aastane tamm Apnasaare vahtkonnas. Võnnu kirikumõisa aias kasvab tamm, mille istutanud pastor E. Ph. Körber talurahva vabastamise päeva mälestuseks.

Valgamaal on kaks vanemat tamme Leebiku mõisa pargis.

Virumaal, Iisaku kihelk., Kuremäe kloostri kabeli juures, on tamm, mis on kloostri pühaduseks, sest seal olevat ilmunud pühakuju. Nunnad austavad tamme ja kõnelevad, et see olnud seal juba enne Kristuse sündi. Jõhvi kihelkonnas asub suur tamm Kohtla mõisa rohtaias, mille vanust arvatakse 700—800 aastale. Simuna kihelkonnas asub Salla mõisa pargis „Plettenbergi tamm“, rinnakõrguselt 5,10 m. Vanu tammi asub veel Vaivara khlk., Borovnja jõe suudmes, Viru-Jaagupi khlk. Vinni tammikus ja Viru-Nigula khlk. Kunda pargis.

Viljandimaal asub haruldaselt jäme tamm Paistu surmuaias taga, Oru talu niidul. Tamm on seest täiesti õõnes ja osa ära põlenud, ka välimusest on 1/3

hävunud. Tamm olevat kaks korda põlenud: esimesel korral Põhja-sõja ajal ja teisel korral umbes 50 aastat tagasi. Tamme õõnsusse mahub 10—12 meest ja kolm täiskasvanud meest ei jõua sülega järelejäänud põlematut osa haarata ümber. Loodi asunduses asub „Tõllamäe tamm“, mis on seotud mõningate traditsioonidega. Pelistvere kihelkonnas asub suur tamm Kabala vallas, Roosi külas, Saaresiimu talu õuel. Tamm on märgitud ühel rootsiaegsel kaardil „Kaheteistkümne-haru-tamme“ nime all. Viljandi kihelkonnas asub vana tamm Pärsti mõisast paar kilomeetrit Vastemõisa poole.

Võrumaal asub hiitammeeks peetav suur puu Erastveres, Kocraste vallas, mida ümbruses tuntakse „Kukutamme“ nime all. Teine suur tamm on Erastveres, Sika talu õuel. Põlva kihelkonnas asub Tilleorus „Kaarel XII tamm“. Samas on põline tamm veel Peri asunduse pargis. Rõuges asub üle 7 m jämedune tamm Väike-Ruuga talu maal, hiitamm Viitina vallamajast lõuna poole. Suur tamm on Rogosi vallas, Mustahamba külas, palju tammi Rogosi järve läheduses. Räpina kihelkonnas on vanu tammi Friidholmi mõisa pargis. Urvaste kihelkonnas on Uue-Antsla vallamajast 2 km edelasse „Jakapi tamm“, kolmeharuline, millest ühe torni 1923. a. purustas. Ümbermõõt 6,8 m. Peale selle on Urvaste kihelkonnas veel kolm suurt muinastamme.

Pärnad on varem ajal olnud armastatud puud, seepärast on kõik vanemad pärnad seotud muinasjutudega ja sageli rahva seas tuntud ohvri- ja hiiepuudena.

Harjumaal, Hageri kihelkonnas, Kernu vallas, asub suur Niinepuu, mis olevat Rootsi kuninga istutatud. Läänemaal asub kaks hiiepärna Jõgisoo vallas, Patsu külas, üks Sipa vallas, Selja mõisa põllul, Mikkli kihelkonnas kaks suurt pärna Maalinna mäel, endisel eestlaste maalinnal, soos. Kumbki pärn linnuse värava teine teisel pool küljel. Mikkli kirikumõisa aias on üle 200 a. vana pärn, istutatud kellegi pastori poolt. Märjamaa kihelkonnas on hiiepärn Jõe külas, Sepa talu põllul. Ohvripärn on Lääne-Nigulas, Palivere mõisa lähedal, samas läheduses on viieharuline ohvripärn Haapsalu-Risti maantee ääres. Pärnumaal on hiiepärni Pärnu-Jaagupis, Uduvere Karjalaute talu juures, Tõstemaal, Seli vallas, Killuma talu põllul, 2 hiigelpärna on Vändras, Samliku küla, Reinutalu koplis. Rohkesti vanu pärni on registreeritud ka Tartumaal, Virumaal, Võrumaal ja Viljandimaal.

Loodusmälestusmärkidena on registreeritud puudest veel kaski, pajusid, haabu, jalakaid, künnapuid, poopuid, pähklipuid, pöökpuuid, saari, sangleppi, türnpuuid, vahtraid ja õunapuid. Rohkesti on registreeritud mände, kuuski, ussikuuski, palsamkuuski, siberi hõbekuuski, kadakaid, elupuid, jugapuid ja lehtmände.

Muudest haruldastest taimedest vajaks meil kaitset kuldking, mis harva esineb salumetsades; sagedamini võib teda leida Saaremaal. Ta hävib inimeste läbi, kes teda korjavad ilusa õie pärast. Peale selle on rida teisi.

Haruldaste loomade kaitseks on tarvilised suuremad alad niisugustes tingimustes, mis on soodsad loomade arenemiseks. Selle nõude täitmine tekitab ras-

kusi ja kaitsealade valikuga tuleb olla vähenõudlik. Kõne alla võiksid tulla üksikud haruldased loomad, mille kaitse teostub nende tapmise keeluga. Karusid on nähtud viimasel ajal ainult Virumaal, ilvest Valga-, Viru- ja Võrumaal, lendoravat Pärnu- ja Virumaal, naritsat Järva- ja Võrumaal, nugist Valga- ja Virumaal, valgesabalist orava Harjumaal, põtra Virumaal ja saarmaid — Valgamaal, Järvamaal, Järva-Madise kihelkonnas, Kakerdaja järve ümbruses, elab valgeid nirgitaolisi loomi; nad on nirgist suuremad, üleni valged, pool saba must, pika karvaga.

Lindudest on meil harulduseks haigurid, kes pesitsevad Tamula ja Vagula järve ümbruses Võrumaal, must toonekurg, nähtud 1930. a. Lääne-, Pärnu-, Tartu-, Viljandi- ja Võrumaal, valge toonekurg, nähtud Tartu- ja Võrumaal, ja kotkad. Viimaseid on nähtud õige mitmes kohas.

Lindude, loomade ja taimestiku kaitsealadeks on Eestis seni võetud Vaika saared, Vilsandi saare lääneosa, Harilaid, Saaremaal, Kihelkonnas, Kastre-Pera-valla looduskaitse reservaat, Tartu ülikooli õppemetskonnas, Võnnu vallas, jugapuu kaitseala Hiiumaal, Pühalepa kihelkonnas, Kärkla metsandikus, lindude kodu „Väike Laht“, Saaremaal, Kuresaare linna piirides ja „Pähklisaar“, Virumaal, Narva vallas.

Kaitsta tuleks meil ka parke, puisteid, huvitavaid maastikke, paljandeid, rändrahne, kive, huvitavaid allikaid ja teisi looduslikult tähelepanu väärivaid kohti, mida iga võhik võib tundmatuseni ja jäävalt hävitada.

Šokolaadi- ja kompekivabrik

Tallinn, Lembitu 7, telef. 28-69.

LOBI-TOBI
MOKKA-OAD
KALIFORNIA, KAKADU
JÄÄ KAREMELLID
AMBROSIA.

Külastage meie väljapanekuid Tallinna põllumajandusnäitusel 20.—25. juunil s. a. uuel näitusplatsil Kadrioru mererannal, laululava ruumis nr. 698.

LAEV PÕLEB

JACK LONDONI
JUTUSTUS

„Pyrenees“, raudsed küljed nisukoormaga sügavale vette vajutatud, rullis laisalt, ja mehel, kes väikeses purjepaadis tema juure jõudis, oli kerge ronida laevalaele. Kui mehe silmad jõudsid reelingu kõrgusele, näis temale, nagu lasuks laeva kohal iseäraline, vaevalt märgatav udu. See oli nagu virvendav, läbipaistev võrk. Mees tundis soovi oma silmi pühkida, mõteldes samal ajal, et jääb juba vanaks ja et tarvis oleks tellida San-Franciscost prillid.

Jõudes laeva tekile, heitis ta kiire pilgu üles kõrgete mastide poole ja teise — pumpadele. Need ei töötanud. Näis, nagu oleks sellel suurel laeval kõik korras, ja ta imestas, et laev kandis hädasignaali. Ta mõtles oma õnnelikkudest kaaslastest saarel ja lootis, et laeval ei ole taudi. Võib-olla, oli neil joogiveest või toiduainetest puudus? Ta naeratas kaptenile, kelle kõhn nägu ja murelikud, väsinud silmad rääkisid selget keelt mingist õnnestusest.

Samal hetkel tundis juuretuli nörka, imelikku lõhna, mis sarnles osalt põletatud leiva lõhnale.

Ta vaatas üllatatult ringi. Paarkümmend jalga temast töötas üks väsinud näoga madrus laevatekil. Korruga tõusis selle mehe juurest kerge udusammas keerutades taeva poole ja kadus. Laevalagi oli palav ja põletas tulija paljaid jalgu. Nüüd teadis ta, milline õnnetus laeva oli tabanud. Ta silmad pöördusid kiiresti laeva nina poole, kus kogu vaevatud nägudega meeskond teda huvitusega silmitses. Tema pruunide silmade pehme vaade kattis mehi korraks kui õnnistus, andes neile tagasi sügava rahu.

„Kui kaua põleb juba teie laev, kapten?“ küsis ta õrna ja rahuliku häälega.

Kapten tundis, kuidas see pehme hääl teda imelikult rahustas; siis tulid aga talle meele kõik viimaste päevade elamused, ja teda valdas vihahoog. Mis õigus on sel viletsasti riietatud paljasjalgsel saata rahu ja kergendust tema väsinud, ülepiinatud hinge? Kapten ei osanud seda seletada — see oli arusaamatu hinge-protost, mis temas süütas viha.

„Viisteist päeva,“ vastas ta lühidalt. „Kes teie olete?“

— Minu nimi on MacCoy, — kõlas õrn ja kaastundlik hääl.

„Mõtlen, et olete lootis.“

MacCoy saatis õnnistava pilgu praegu juuretunud tugevale, sünges näoga mehele.

— Olen samuti lootis, nagu meie kõik siin, kapten — vastas MacCoy. — Ma tunnen iga tolli sinset merd.

„Ma sooviksin kellegi ametliku isikuga rääkida,“ hüüdis kapten rahutult, „ja võimalikult ruttu.“

— Selleks kõlban ma niisama hästi.

Jälle see salapärane katse temale rahu saata, ja jalgade all laev, mille keres mõllab põrgu! Kapteni kulmud tõusid rahutult ja ta käsi tõmbus tahtmatult rusikase.

„Kes olete teie, pagana päralt,“ päris ta.

— Ma olen Pitcairni kuberner ja ülemkohtunik, — vastas pehme hääl.

Tugev, laiaõlaline mees kapteni kõrval pahvatas jämedasti naerma, kuid selles naerus oli rohkem hüsteerikat kui lõbu. Mõlemad mehed vahtisid MacCoy'd umbusalduse ja imestusega. Oli lihtsalt arusaamatu, et see paljasjalgne vanamees kannab sääraseid kõrgeid aunnimesid. Tema puuvillariidest lahtine särk paljastas hallide karvadega kaetud rinna ja näitas, et tal polegi särki. Vana kantud õlgkübar kattis vaevalt pikki, korratuid halle juukseid. Pooleni rinnani ulatus kammitatu patriarhihabe. Igas vanade riiete poes oleks võinud säärase ülikonna osta kahe šillingi eest.

„Kas olete teie „Bounty“ MacCoy järeltulija?“ küsis kapten.

— Ta oli mu vana-vanaisa.

„Ah nii,“ algas kapten, kuid mõtles ümber. „Minu nimi on Davenport ja see on minu esimene abi, hr. König.“

Mehed raputasid üksteisel kätt.

„Ja nüüd asja juure.“ Kapten rääkis kiiresti, äärmise kannatamatus kihutas teda. „Meil on tuli üle kahe nädala laevakeres. Ta on iga minut valmis põrgusse lendama. Seepärast hoidsin ma Pitcairni poole. Ma tahan sündsäl kohal laevaga randa sõita või ta põhja lasta, et sel kombel laevakere päästa.“

— Siis tegite vea, kapten, — ütles MacCoy. — Oleksite pidanud purjetama Mangareva poole. Seal on suurepärase madal rand laguunis, kus vesi on vaikne kui veskitiigis.

„Kuid oleme siin, kas pole nii?“ hüüdis vanem tüürimees. „See on see asi. Oleme siin ja peame midagi ette võtma.“

MacCoy raputas vaikselt pead.

— Teie ei saa midagi teha siin. Siin pole madalat kallast, pole isegi ankrukohta.

„Pettus!“ vastas tüürimees. „Pettus,“ kordas ta veel kõvemini, nähes, et kapten temale märku annab viisakam olla. „Ärge seletage mulle sääraseid asju! Kus hoiate teie oma laevu või jahte, või mis teil seal on. Kus?“

MacCoy naeratas mahedasti. Ta naeratus mõjus väsinud tüürimehesse nagu õrn kaisutus, mis ta tõmbas hellasti MacCoy hinges valitsevasse rahuriiki.

— Meil pole laevu ega suuremaid jahte, — vastas MacCoy, — ja oma paadid kanname üles kaljudele.

„Siis seletage mulle,“ jonnis tüürimees: „kuidas peate ühendust teiste saartega?“

— Meil pole nendega ühendust. Pitcairni kubernerina tuleb minul vahel käia teistel saartel. Kui ma noorem olin, viibisin ma sageli reisil, mõnikord kaubalaevadega, kuid suuremalt jaolt misjonäride laeval. Seda laeva aga pole enam, ja meie elame maailmast täiesti lahus. Ainult mõne juhulikult saarest mööduva laevaga on meil võimalik reisida mandrile. Kuid me näeme laevu harva — vahel möödub kogu aasta ja rohkemgi, enne kui saare lähedusse ilmub laev. Teie oma on esimene seitsmekuise vaheaja järele.

„Ja teie tahate mulle öelda — —“ algas tüürimees, kuid kapten segas end vahele.

„Aitab sellest. Me viidame asjata aega. Mis tuleb teha, härra MacCoy?“

Vanamees pööris oma pruunid naisesilmad ranna poole ja mõlemad, kapten ja abi, jälgisid ta vaadet, mis Pitcairni tühjadelt kaljudelt tuli ringi laevanineale kogunenud madrustele tagasi. Need ka ootasid nähtavasti suure ärevuses otsust. MacCoy ei rutanud. Ta mõtles hästi järele ja kaalus kõik võimalused läbi.

— Tuul on praegu nörk, — ütles ta viimaks. — Ja siin on kiire vool, mis teid kannab lääne.

„See vool tõigi meid alla tuult,“ katsus kapten oma laevajuhtimise kunsti vabandada.

— Tõsi, see tõigi teid alla tuult, — jatkas MacCoy. — Selle voolu vastu tänase tuulega teie edasi ei jõua. Ja kui jõuaksitegi — meie saarel ei ole madalat randa. Teie laev hukub täiesti.

Ta pidas vahet ja kapten ning tüürimees vaatasid abitult teineteise otsa.

— Kuid ütlen teile, mida võiksite teha. Tuul tõuseb kesköö paiku — vaadake neid pilvi pealpool tuult. Seal, kagust, tuleb tuul, ja vali pealegi. Siit on kolmsada miili Mangareva saareni. Sinna tuleb teil hoida kurss. Seal on tore ase teie laevale.

Tüürimees raputas pead.

„Lähme kajutisse ja vaatame kaarti,“ kutsus kapten.

Väikest ruumi täitis lämmastav-mürgine õhk. Nägematud õhus hõljuvad gaasid hammustasid MacCoy silmi ja panid nad kipitama. Tekk oli siin veel palavam ja paljaste jalgadega oli peaaegu võimatu olla. Higi jooksis ojana. Oli ime, et kajut ei plahvatanud sellest tigidast seesmisest kuumusest. MacCoy tundis, nagu seisaks ta hiiglasuures põlevas ahjus, kus palavus igal hetkel võib kohutavalt tõusta ja ta kiskuda kokku nagu heinakõrre.

Kui ta kipitavat jalatalda püksisäärt vastu hõõrus, naeris tüürimees metsikul, tigidal toonil ja ütles:

„See on põrgu eelruum. Põrgu ise on just teie jalgade all.“

— Siin on palav! — hüüdis MacCoy tahtmatult, pühkides taskurätiga nägu.

„Mangareva on siin,“ ütles kapten ja tähendas mustale täpile kaardil. Ja siin, teel, on veel üks saar. Miks ei võiks me purjetada sinna?“

MacCoy ei vaadanud kaardile.

— See on Crescenti saar. Ta on ainult kaks-kolm jalga veest kõrgemal ja seal pole inimesi. Laguun on, kuid sissekäiku pole. Ei, Mangareva on lähim koht teie jaoks.

„Jäägu siis Mangareva,“ ütles kapten Davenport, peatades tüürimehe urisemist. „Kutsuge meeskond taha, kr. Konig.“

Madrused tulid kohe, katsudes väsimusest hoolimata ruttu liikuda. Ka kokk tuli välja köögist ja kajutipoiss hoidus koka lähedale.

Kui kapten seisukorra ära oli seletanud ja kavatsusest Mangarevani purjetada nimetas, tõusis suur ärevus. Ühisest nurinast lõi läbi siin-seal vihahüüdu, vandumist, üksikuid sõnu ja lauseid. Üks hele londonlase hääl tõusis teistest mõneks minutiks üle, karjades:

„Mu jumal! Pärast viieteistkümnepäevast põrgusolekut tahab ta meid selle ujuva põrguga jälle viia merele!“

Kapten ei suutnud mehi taltsutada, kuid MacCoy rahuline ja lahke nägu näis neid veidi rahustavat.

Nad läksid vandudes laevaninale ja vahtisid igat-susega Pitcairni rohelisi kaljutippe ja järsku randa.

„Noh, mis arvate?“ küsis kapten viimaks MacCoylt, kes lapse huviga vaatles puusepa tööd.

MacCoy vaatas ranna poole, mis tiheneva udu taha hakkas kaduma.

— Ma arvan, et teil oleks parem pöörduda Mangareva poole. Selle tuulega, mis on tulemas, olete homme õhtuks seal.

„Kuid mis siis, kui tuli enne lööb välja? See on igal hetkel võimalik.“

— Hoidke paadid valmis igaks juhtumiks. Kui laev põleb, viib seesama tuul teie paadid Mangarevasse.

Kapten Davenport vaidles natuke, ja siis kuulis MacCoy küsimust, mida ta ei soovinud kuulda, kuid siiski teadis, et see ei jää tulemata.

„Mul ei ole Mangareva kaarti. Üldkaardil on see saar täpike. Ma ei tea, kust leida sissesõitu laguuni. Kas tuleksite kaasa ja juhiksite minu asemel laeva?“

MacCoy lihtne lahkus jäi endiseks.

— Jah, kapten — vastas ta niisama rahuliselt, nagu oleks ta vastu võtnud kutse lõunasöögile; — ma tulen teiega kaasa Mangarevasse.

Jällegi kutsuti meeskond laevapärale ja kapten rääkis:

„Oleme katsunud vastu voolu saarele läheneda, kuid see kannab meid aiva kaugemale. Siin on veejooksu kiirus suur. See härra siin on auväärt MacCoy, Pitcairni saare ülemkohtunik ja kuberner. Ta tuleb meiega kaasa Mangarevasse. Teie näete — seisukord ei ole nii hädaohtlik. Ta ei teeks säärast ettepanekut, kui ta arvaks, et elu võib kaotada. Muide, mis hädaoht seal ka ei oleks, kuid kui tema oma vabal soovil jääb lae-

HELSINGI HÖIMUPIDUSTUSILT.

„Estonia“ koor laulab Helsingi sadamasse saabumisel „Maamet“.

vale, siis ei tohi ka meie teha vähem. Mis teie ütlete Mangareva kohta?"

Sel korral ei järgnenud vihahüüdu. MacCoy juuresolek, tema vastutus ja rahu, mis temast näis hoovavat, olid mõjunud. Madrused pidasid omavahel nõu ja tõukasid londonlase ette kõnemeheks. See oli vaimustatud oma vahvusest ja hüüdis läikivail silmil: „Jumala eest, kui tema tuleb kaasa, siis läheme ka meie!“

Meeskond tähendas seda ka oma poolt ja hakkas laevanina suunas liikuma.

Kogu päev lõikas „Pyrenees“ vahutavaid laineid, kandes oma tulekoormat.

Õõseks koristati ülemised purjed ära ja ta tormas pimedusse, taga aetud kohisevaist harjaga lainetest.

Pärituul tõstis silmanähtavalt meeste tuju nii laevaninal kui komandosillalgi. Öhtupoolikul algatas keegi hooletu hing laulu ja keskööl laulis kogu meeskond.

Kapten Davenport oli oma magamistekid toonud üles ja laotanud kajuti katusele.

„Olen unustanud, mis on magamine,“ seletas ta MacCoy'le. „Ma puhkan veidi. Ärutage mind, kui leiate olevat tarvis.“

Kell kolm hommikul ärkas ta tundes, et keegi teda õrnalt käest tõmbab. Ta istus kiiresti üles, toetades end vastu luuki, alles uimane raskest unest. Tuul laulis oma sõjalaulu, metsik meri peksis vastu laeva. Kord üks, kord teine laevaaär kadusid lainetesse ja vesi voolas vahetpidamata tekil. MacCoy hüüdis midagi, kuid kapten ei kuulnud. Siis pani MacCoy käe kapteni õlale ja hüüdis talle kõrva sisse:

— Kell on kolm. Me oleme kakssada viiskümmend miili teinud. Crescenti saar on ainult kolmkümmend miili just meie ees. Seal ei ole tulesid. Kui me edasi tormame, lendame saarele ja kaotame oma elu ja laeva.

„Mis teie arvate — pöörduda vastu tuult?“

— Jah, kuni hommikuni vastu tuult hoida. See ajakaotus on ainult neli tundi.

Ja tulelaadungiga laev pöördus vastu tuult ja võitles hammas-hamba vastu tormi ja lainetega.

— See torm on päris ebaharilik, seletas MacCoy kaptenile kajuti varjus. — Öiguse järele ei peaks praegusel ajal säärast tuult olema. Kuid ilm on kogu aja olnud ebaharilik. Oli suur vaikus passaat-tuules ja nüüd puhub torm just selles suunas.

Ta sirutas käe pimedusse, nagu võiks ta saja miili taha näha.

— See on seal, lääne pool. Seal on midagi suurt käimas — orkaan, ma arvan. Me oleme õnnelikud, et nii kaugel ida pool oleme. Siin on ainult väikesi tuulehooge, — lisas ta juure. — See ei kesta kaua. Nii palju võim ma ütelda.

Koidu ajal jäi tuul vähemaks, kuid lähenes uus hädadoht. Meri oli iseäralise kerge uduga kaetud, millest päikese kiired tungisid särades läbi, kuid oli võimatu näha kuidagi kaugemale.

Laevalagi suitses rohkem kui eile, ja meeskonna ning ohvitseride rõõmus tuju oli kadunud. Tuule-varjus, kõõgi taga nuksus kajutipoiss. See oli tema esimene reis, ja surmahirm valdas teda.

Kapten käis ringi nagu õnnetu vaim, näris vurre ega teadnud, mis teha.

„Mis te arvate?“ küsis ta MacCoylet, kes lõpetas praetud banaanidest ja kruusist veest koosneva pruukosti.

MacCoy lõpetas söömise ja vaatas aeglaselt ringi. Ta silmis säras õrnuse naeratus, kui ta ütles:

— Noh, kapten, me võime sama hästi triivida kui ära põleda. Teie tekid ei pea igavesti vastu. Nad on täna kuumemad. Kas teil leidub paar saapaid, mis mulle sünniks. Paljaste jalgadega on halb olla.

Kaks rasket lainet veeresid üle „Pyrenees'i“ kui see jälle kurssi muutis, ja vanem tüürimees avaldas soovi, et ta kõik selle vee saaks juhtida laevaruumi luuke avamata.

— Paneksin kaks treeki, kapten. See tükk tormi kihutab läänevoolu väga kiiresti jooksma.

Kapten Davenport leppis poolteise treegi peale kokku ja ronis MacCoy ja tüürimehe saatel masti otsa vaatama, kas ehk silmapiiril pole maad näha. Purjed tõmmati üles ja „Pyrenees“ tegi 10 sõlme tunnis. Lainetus jäi vähemaks, kuid särav kerge udu ei lahkunud. Kui kell kümme ikka veel midagi polnud näha, läks kapten Davenport ikka närvilisemaks. Kõik mehed olid oma kohal, valmis igal hetkel purji seadma ümber, kui äkki maa peaks tulema nähtavale. Maa oleks selle uduga väga hädadohtlikus läheduses võinud tulla nähtavale.

Möödus veel tund. Kolm vahti ülal pingutasid asjata vaadet.

„Mis on, kui meid Mangarevast mööda viib?“ küsis kapten Davenport äkki.

Ja jälle läksid nad kajutisse suurt kaarti uurima, kuid kihvtised aurud kihutasid nad kõha ja läkastustega tekile.

„Siin on Moerenhouti saar,“ näitas kapten Davenport kajuti laele asetatud kaardil. „Sinna on umbes sada miili allatuult.“

— Sada ja kümme, — ütles MacCoy ja raputas pead. — Sinna võib jõuda, kuid see on väga raske. Seal võib madala ranna ääres laeva päästa, kuid võib ka rifile sattuda. Halb koht, väga halb koht.

„Me katsume siiski,“ oli kapten Davenporti otsus, kui ta hakkas kurssi välja arvama.

Purji vähendati juba vara pealelõunal, et öösi mitte saarest mööda joosta; öhtul oli laevaninalt jälle laulu kuulda. Rand oli nii ligi ja hommikul olid loodetavasti, kõik mured möödas.

Hommik tuli selge, särava troopikapäikesega. Kagu-tuul oli pöördunud idasse ja „Pyrenees“ libises kaheksamiililise kiirusega. Kapten Davenport rehkendas veidi, arvestades peajasjalikult voolu, ja teatas, et Moerenhouti saar on umbes kümme miili eemal. „Pyrenees“ sõitis need kümme miili läbi, ja siis veel kümme miili; ja vahimehed kolme masti otsas ei näinud siiski midagi peale tühja, päikesepaistelise mere...

„Kuid maa on seal, ütlen ma teile,“ karjus kapten Davenport vahimeestele laevapäralt.

MacCoy naeratas pehmelt, kuid kapten keerles nagu hull, tõi sekstandi ja kronomeetri appi.

„Ma teadsin, et mul on õigus,“ — hüüdis ta valjult, kui ta laeva asukoha oli välja arvanud. „21° 55' lõunalaius; pikkus 1° 36' 2" lääne. Seal ta on. Me oleme saarest kaheksa miili pealpool tuult. Mis teil välja tuli, härra Konig?“

Vanem tüürimees vaatas oma numbraid ja ütles madala häälega:

„Laius on minul seesama, kuid pikkus on minul 1° 36' 48". See viib meid märksa kaugemale allatuult...“

Kuid kapten Davenport kuulas tema numbraid säärase ükskõikse põlgusega, et härra Konig valmis oli hambaid kiristama ja metsikult vanduma.

„Hoiu kaugemale,“ kamandas kapten mehele tüüril. „Kolm treeki — nüüd nii, nagu ta läheb!“

Siis pöördus ta oma numbrite poole ja rehkendas uuesti. Higi voolas ta palgelt. Ta näris vurre, huuli ja pliatsit ja vahtis numbraid, nagu näeks ta vaimu. Korraga pigistas ta tulisel lihastepingutusel numbritega kaetud paberi pihku ja viskas selle jalgade alla. Härra Konig naeratas võidurõõmsalt ja pööris selja, kuna kapten Davenport toetus vastu kajutit, poole tunni jooksul ei rääkinud sõnagi ja abitu näoga mõttes vahtis allatuult.

„Härra MacCoy,“ hüüdis ta äkki. „Kaardil on näidatud saarterühm, kuid mitu seal neid on, pole öeldud; nad on seal põhjapool, umbes 40 miili — Acteoni saarestikust. Mis ütlete nende kohta?“

— Seal on neid neli ja kõik nad on madalad, — vastas MacCoy. — Esimene neist on Matueri — seal pole rahvast ega sissekäiku laguuni. Siis tuleb Tenarunga. Seal oli enne umbes tosin inimest, kuid nüüd on need sealt ehk läinud. Igatahes pole seal laeva

jaoks sissekäiku, ainult paadid pääsevad sisse — süld vett. Vehauga ja Teua-raro on teised kaks. Sissekäiku ega inimesi pole, mõlemad on väga madalad. Selles saarestikus pole kohta „Pyreneesi“ jaoks. Ta hakkub seal täiesti.

„Kuulge seda!“ hüüdis kapten Davenport. „Rahvast pole, sissekäiku pole! Kelle kuradi jaoks on need saared üldse olemas?“

„Hea küll, siis,“ karjus ta äkitselt nagu ärritatud koer, „kaardil on põhjaläänes saari kui puru. Kuidas on nendega? Millisel neist on sissekäik, kuhu ma oma laevaga võiksin randa sõita?“

MacCoy mõtles külmavereliselt järele. Ta ei vajanud kaarti. Kõik need saared, rifid, madalikud, laguunid, sissekäigud ja kaugused olid märgitud ta mälestuste-kaardile. Ta tundis neid niisama hästi, nagu linnaelanik tunneb ehitusi, tänavaid ja puisteid.

— Papakena ja Vanavana seal läänes, veidi üle saja miili kaugel. Üks neist on tühi ja teiselt, nagu kuulsin, olevat rahvas läinud Cadmusi saarele. Igatähes puudub mõlemal laguunil sissekäik. Ahunui saar on sada miili põhja-lääne suunas. Pole sissekäiku, pole inimesi.

„Hea küll, nelikümmend miili nende taga on kaks saart?“ küsis kapten Davenport silmi kaardilt tõstes. MacCoy raputas pead.

— Paros ja Manuhungi — pole sissekäiku, pole inimesi. Nelikümmend miili neist eemal on Nengo-Nengo, aga ka seal pole sissekäiku ega inimesi. Kuid seal on Hao saar. See on just see koht. Laguun on kolmkümmend miili pikk ja viis miili lai. Rahvast on seal küllalt. Juhuslikult võib vett leida. Ja iga laev pääseb sissekäigust läbi.

Ta vaikis ja vaatas murelikult kapten Davenporti poole, kes töötas kaardi üle kummardudes, sirkel käes, kuulates MacCoy seletusi oigamisega.

„Kas pole lähemal ühtki sissekäiguga laguuni, kui Hao saar?“ küsis ta.

— Ei, kapten. See on lähim.

„Kuid selle kaugus on kolmsada nelikümmend miili.“ Kapten Davenport rääkis väga aeglaselt ja otsustavalt. „Ma ei taha enda peale võtta vastutust kogu meeskonna elu eest. Ma sõidan Acteoni saartel randa. Kuid see on hea laev,“ lisas ta kahjatsedes juure, kui ta kurssi oli muutnud ja seekord rohkem läänevoolu arvestanud.

Tund hiljem läks taevast pilve. Lõuna-ida passaat puhus veel, kuid ookeani pinda kriipsutasid üksikud tuulehood.

„Me jõuame sinna kella üheks,“ teatas kapten Davenport kindlalt. „Kella kaheks oleme ranna ligi. Teie, MacCoy, juhtige teda rannale niisuguses kohas, kus leidub inimesi.“

Päike ei ilmunud nähtavale ja kella üheks polnud kuski maad näha. Kapten Davenport vaatles laevast mahajäävat jälge.

„Issand Jumal!“ karjus ta, „idavool! Vaadake seda!“

„Kui palju on see vool meid teelt viinud kõrvale?“ küsis ta ärritatult. „Kuidas võin ma teada, kui palju hoida alla?“

— Ma ei tea, kapten, — vastas MacCoy suurima viisakusega.

Tuul tuli tagasi ja suitseva ning läikiva tekiga „Pyrenees“ jooksis pärituult edasi. Siis tuli ta vastu tuult risteldes tagasi ja otsis Acteoni saari, mida vahimehed mastide otsas kuidagi ei suutnud näha.

Kapten Davenport oli kui arust ära. Tema viha võttis vaikuse kuju ja ta viitis kogu pealelõunase aja laevapäril käies või toetudes tuule-varju riidele. Oo tulekul muutis ta laevakurssi MacCoylt nõu küsimata ja purjetas loodesse.

Härra König, kes salamahti kompassi ja kaarti uuris, ja Mac Coy, kes kompassi avalikult jälgis, teadsid mõlemad, et laev ruttab Hao saarele.

Kesköö paiku vaikisid ilid ja tähed tulid nähtavale. Kapten Davenport oli rõõmus oodates selget päeva.

„Ma saan hommikul laeva asukoha arvutada,“ ütles ta MacCoy'le. „Kuid laust pole hea niiviisi arvutada, nagu ma tegin. Ma tarvitan homme Summeri meetodi — see on kindlam. Kas teie tunnete Summeri liini?“

Ja ta seletas MacCoy'le põhjalikult, milles see seisab.

Päev saabus selge, idapassaat puhus vahetpidamata ja „Pyrenees'i“ kiirus oli samuti vahetpidamata kaheksa miili. Mõlemad, kapten ja tema abi, arvutasid laeva asukoha Summeri meetodi järgi ja said ühesugused andmed. Keskpäeval kordasid nad mõõtmisi ja said jällegi täpsed andmed laeva asupaigast.

„Veel kaksikümmend neli tundi ja me oleme seal,“ kinnitas kapten Davenport MacCoy'le. „See on selge mõistatus, et laevatekk nii hästi peab vastu. Kuid see ei kesta kaua. Vaadake, kuidas iga päevaga rohkem suitsu tuleb läbi. Tekk oli täiesti õhukindel, kui me reisi algasime. Ma imestasin, kui tuli esimest korda välja löi ja me luugid kinni peksime. Vaadake seda!“

Ta vaikis ja vahtis lahtise suuga spiraalset suitsujuga, mis keskmisest mastist allpool tuult paarikümne jala kõrgusel keerles.

„Kust see sinna sai?“ imestas kapten.

Allpool polnud suitsu märgata. Ronides masti varjus tekilt üles sai ta sellel kõrgusel imelikul kombel nähtavaks. Suitsujuga lendas mastist eemale ja kattis üheks minutiks kapteni ähvardava ennustusena. Siis kadus ta, ja kapteni suu sulges.

„Nagu ma ütlesin, kui me esimene kord luugid kinni matsime, imestasin ma. Tekk oli väga kindel, kuid ikkagi laskis ta suitsu läbi nagu sõel. Me oleme teda toppinud ja määrinud kogu aeg. Seal all peab olema kole rõhumine, et nii palju suitsu tungib välja.“

Pealelõunal läks taevast pilve ning algas tuuline ja vihmane ilm. Tuul oli muutlik kagust kuni kirdeni ja keskööl viskas lõunalaanest pealetormav iil „Pyrenees'i“ tagasi. Tuul oli edelast, kuid puhus hooti.

„Me ei jõua Hao saarele enne kümmet või ühteistkümmet,“ kaebas kapten MacCoy'le kell seitse hommikul, kui paksud pilved idataevas hävitasid lootuse selge päeva peale, ja järgmisel hetkel küsis kapten peaaegu haledasti: „Mis teevad voolud?“

Mehed mastide otsas ei näinud maad ja päev möödus metsikute ilide ning vihmade vaikuse saatel. Oo tulekul hakkas raske laine läänest käima. Baromeeter oli langenud 29,50-le. Tuult ei olnud, kuid ennustajad lained kasvasid alatasa. Varsti rullis „Pyrenees“ hullumeelselt kõrgete lainete vahel, kes lõpmatus ridades lääne pimedusest tormasid välja.

Purjed pandi kokku nii kiiresti nagu meeskond jõudis, ja kui väsinud mehed tööga said valmis, võis pimedusest kuulda selgesti nende häält, urisevaid ja kaebavaid, iseäralisi — loomalikke ja ähvardavaid. Mehed kuulasid vaevalt sõna, iga aeglane liigutus väljendas protesti ja viha. Õhk oli niiske ja kleepiv nagu ila; tuult ei olnud ja kõik kannatasid õhupuudusest. Higi kattis meeste palgeid ja paljaid käsivarsi. Kapten Davenporti nägu oli kõhnem ja enam vaevatud kui kunagi varem, silmad kurvad ja teravad; teda rõhus hirmsa õnnetuse eelaimus.

Keskpäeval kõlas mastide otsast kisa: „Murdlained otse ees!“ „Pyrenees“ muutis kurssi ja purjed pandi kokku. Laev libises läbi vee ja võitles vooluga, mis ähvardas ta kanda kaljudele. Ohvitserid ja madrused töötasid hulludena, kokk ja kajutipoiis, kapten ise ja MacCoy — kõik olid abiks. Laev möödus hädavavalt kardetavast madalikust, mille üle lained vahetpidamata murdusid, millel ükski inimene ega isegi merilind ei saanud seisatada.

Kangest voolust kantud, libises „Pyrenees“ abitult hädaohtlike kaljude poole, kuni need jäid ainult saja yardi kaugusse; siis kandis tuul laeva kaljudest mööda. Nüüd pistis purjesäädmisest hingeldav meeskond van-

duma ja vandus seekord MacCoy'd — seda MacCoy'd, kes laevale tuli ja neid Mangareva saarele lubas viia, kes neid Pitcairni saare juurest meelitas välja kardetavale merereisile, kus neid igal sammul varitses hukatus.

MacCoy hingerahu ei suutnud meeste haavavad vandesõnad segada. Ta naeratas neile vastu õrnalt ja andeksandvalt, temas peituv südameheadus näis meeste pimedate, süngete hingede põhja tungivat, häbitades neid ja taltsutades vandeid nende kurkudes.

„Halvad veed! Halvad veed!“ — urises kapten Davenport, kui hädaoht oli möödas; kuid ta vaikis ehmatuses, nähes, et üks madalik, mis kaugel laeva taga pidi olema, äkki ilmus nähtavale allpool tuult.

Ta istus maha ja peitis palge kätega. Ja kõik: tüürimees, MacCoy ja meeskond nägid, mis kapten oli näinud. Lõunapoolt madalikku viis idavool laeva selle poole, madaliku põhjapooltel töötas lääne-vool, mis laeva kinni haaras ja kandis kaugemale.

„Ma olen varem Paumotost kuulnud,“ urises kapten, käsi kõhnalt näolt tõstes. „Kapten Moyendale jutustas mulle pärast oma laeva kaotust selles saarestikus. Andku jumal mulle andeks — ma naersin ta üle. Mis madalik seal on?“ — pöördus ta MacCoy poole.

— Ma ei tea, kapten.

„Miks teie ei tea?“

— Ma pole kunagi ennem teda näinud ega temast kuulnud. Ma tean ainult, et kaardil teda ei ole. Need veed on osalt alles uurimata.

„Siis ei tea ka teie, kus me oleme?“

— Mitte rohkem kui teiegi, — vastas MacCoy vaikelt.

Kell 4 pärast lõunat võis silmata kookospalme, mis kerkisid merest. Veidi hiljem ilmus nähtavale madal atoll.

— Ma tean, kus me nüüd oleme, kapten, — teatas MacCoy, kiikrit alla lastes. — See on Resolutsiooni saar. Me oleme nelikümmend miili Hao saarest ja tuul on meile vastu.

„Olge siis valmis randa sõitma. Kus on sissekäik?“

— Seal on ainult väikesel paadil võimalik laguunile sõita. Kuid nüüd on meile teada, kus me oleme ja me võime joosta Barclay de Tolly saarele, see on ainult 120 miili siit põhjakagus. Selle tuulega jõuame homme hommikul kella üheksaks sinna.

Kapten Davenport pidas enesega nõu ja vaatles kaarti.

— Kui me laeva siin purustame, tuleb meil nii- või nahest Barclay de Tolly'ni sõita, — lisas MacCoy juure.

Kapten andis käsu ja „Pyrenees“ algas uut jooksu üle vaenulise mere.

Järgmise päeva õhtupooltel valdasid meeleheit ja segadus laeva suitseva teki. Vool oli muutunud, tuul jäänud nõrgaks, ja laev kantud kaugele lääne. Barclay de Tolly saar ilmus nähtavale ida pool, ta oli mastitipust selgesti näha, asjata katsus „Pyrenees“ läheneda saarele. Nagu miraaž hõljusid kookospalmid horisondil, kuid neid võis ainult mastilt näha. Tekilt vaadates jäid nad mere kumeruse taha.

Jälle pidas kapten MacCoy'ga ja kaardiga nõu. Seitsekümmend viis miili lõuna-läänesse oli Makemo saar. Seal oli suur laguun ja suurepärase sissekäik. Kui kapten Davenport jagas käsku, keeldus meeskond neid täitmast.

Nad teatasid, et see põrgutuli olevat kaua küllalt nende jalgade all olnud. Seal on maa. Mis sest, et laev temale juure ei pääse? Nad võivad paatides sinna sõuda. Laev võib põleda. Nende elu on neile ikkagi midagi väärt. Nad on laeva truult teeninud, kuid nüüd tuleb mõelda ka endale.

Nad tormasid paatide poole, tõugates teise ja kolmanda tüürimehe kõrvale, ja hakkasid paate valmistama merre laskmiseks. Kapten Davenport ja tema abi

jooksid neile, revolverid käes, vastu. Siis ronis MacCoy kajuti katusele ja võttis sõna.

Ta pöördus madruste poole, ja pehme turvihäläl sundis neid kuulama. Temast valgus seletamatu sügav rahu kõigi üle, lihtsad sõnad voolasid maagilise ojana meeste südamesse ja kutsusid esile ammu ununenud armsad ajad. Muret, hädaohtu, viha polnud enam olemas kogu maailmas. Kõik oli nii, nagu peab olema ja iseendast arusaadav oli tarvidus maale pöörduda selg ja veel kord sõita lahtisele merele, jalgade all põrgutuli.

MacCoy rääkis lihtsalt, kuid mitte see, mis ta rääkis, polnud tähtis. Tähtis oli tema isiklik mõju, miski vägev hingejõud, saladuslik vägi, õrn, pehme, kuid selle juures öudselts käskiv.

See oli tulevärk pimedatele hingedele, puhtuse ja õrnuse jõud, mis oli palju suurem kui see, mis paistis surma-sülitajaist, läikivaist revolveritorudest.

Madrustel seisid kaheldes oma kohtadel, ja need, kes nõore vallandasid, sidusid nad uuesti kinni. Siis pöördus üks ja teine ja kogu meeskond läks kohmetult minema.

MacCoy nagu säras lapselikust õnnest, kui ta kajuti laelt ronis alla. Mässu ei olnud, seepärast ei tulnud ka mässu hoida ära. Polnud üldse midagi paha juhtunud, sest selleks pole kohta siin õnnistatud maailmas, kus me elame.

„Teie hüpnootiseerisite nad,“ sosistas Konig naeratades.

— Need poisid pole halvad, — vastas MacCoy, — nende südamed on head. Nad on raskeid aegu näinud, rängasti töötanud ja töötavad lõpuni.

Härra Konigil polnud aega vastata. Ta hüüdis komandosõnu, mehed töötasid joostes ja „Pyrenees“ pöördus aeglaselt sinna poole, kus pidi olema Makemo saar.

Tuul oli nõrk ja päikese loojangul vaikis ta üsna. Palavus oli talumatu ja asjata mehed katsusid jääda magama. Laevalagi oli nii kuum, et seal oli võimatu lebada, mürgised gaasid roomasid tagedate vaimudena üle laeva, tungisid kōridesse ja kopsudesse ja panid mehed läkastama ja kõhima. Tähed läikisid laisalt udusel taevavõlvil, ja idast tõusis üles täiskuu, mille kiired valgustasid tuhandeid gaasijuge, võrke ja keerlevaid rõngaid.

„Jutustage mulle,“ ütles kapten Davenport valutavaid silmi hõõrudes, „mis juhtus selle „Bounty“ meeskonnaga pärast seda, kui nad jõudsid Pitcairni saarele. Ma lugesin, et nad põletasid „Bounty“ ja et nad alles hulk aastaid hiljem leiti. Kuid mis juhtus vaheajal? Mind on see alati huvitanud. Need olid mehed, kel võllanõör kaelas. Seal olid ka pärismaalasi ja naisi. Nii oli algusest selge, et segadus ei jää tulemata.“

— Seal oli suur verevalamine, — vastas MacCoy. — Nad olid väga halvad mehed. Neil läks tüli lahti naiste pärast. Üks mässajaist, Williams, kaotas oma naise. Kõik naised olid Tahitist pärit. Tema naine kukkus kaljult merre, kui ta püüdis merilinde. Siis võttis Williams ühe pärismaalase naise endale. Pärismaalased vihastasid ja tapsid peaaegu kõik mässajad. Siis tapsid järelejäänud mässajad kõik pärismaalastest mehed. Naised aitasid oma mehi tappa. Pärismaalased tapsid üksteist. Kõik tapsid. Need olid hirmsad mehed.

Timiti tapsid kaks pärismaalast, kes tal sõpruse täheks sugesid juukseid. Valged mehed olid neid saatnud. Siis tapsid valged omakord need. Tullaloo naine tappis koopas oma mehe, sest ta tahtis endale valget meest. Nad olid väga õelad. Jumal oli pöörmud oma palge neist. Kahe aasta jooksul olid kõik pärismaalasist mehed tapetud ja valgeist ainult neli järel: Young, Johns Adams, MacCoy, kes oli minu vana-vanaisa, ja Quintal. See oli ka väga halb mees. Kord hammustas ta naisel kõrva ära, ainult seepärast, et see polnud püüdnud talle küllalt kalu.

„Oli see aga tige rahvas,“ imestas härra Konig.

— Jah, nad olid väga halvad, — vastas MacCoy ja jutustas edasi metsikust verevalamisest, millest ka tema esivanem võttis osa.

— Minu vana-vanaisa ei tapetud, kuid ta sai surma oma käe läbi. Ta ehitas viinaajamise katla ja valmistas ühe taime juurtest viina. Quintal oli tema sõber ja nad olid vahetpidamata purjus. Viimaks sattus MacCoy joomahullustusse, sidus endale kaljutüki kaela ja hüppas merre.

— Quintali naine, kelle kõrva ta ära hammustas, sai ka surma, kukkudes kaljudelt alla. Siis läks Quintal Youngi juure ja nõudis selle naist endale, samuti nõudis ta endale ka Adamsi naist. Adams ja Young kartsid Quintali ja teadsid, et see valmis on neid tappa. Seepärast tapsid nad kahekesi Quintali. Ja see oli peaaegu kõik see mäss ja verevalamine.

„Ma arvan ka,“ — urises kapten Davenport: „ei jäänud ju tapmiseks kedagi enam järele.“

— Jah, vaadake, Jumal oli oma palge ära pöörnud, — ütles MacCoy.

Hommikul puhus nõrke tuuleke idast ja kapten Davenport hakkas kartma hirmsat läänevoolu, mis oli mitmest pääsmisadamast viinud mööda. Valkus kestis kogu päeva, ja madrused nurisesid, sest banaaniporsionid vähenesid; mehed jäid nõrgaks ja kannatasid kõhuvalu. Kogu päeva kandis veevool „Pyrenees'i“ lääne, kuna tuult, mis teda lõuna poole oleks viinud, ei olnud. Öhtupoolikul tulid lõunas kookospalmid nähtavale, ja MacCoy ütles:

— See on Taegna saar. Meil on värsket tuult täna öösel tarvis. Muidu viib meid Makemost mööda.

„Kuid kuhu jääb kagupassaat?“ imestas kapten. „Miks ei puhu ta? Mis on juhtunud?“

— Ohuauramine suurte laguunidel. — seletas MacCoy, — ja neid on siin nii palju — ajab segi kogu passaatide süsteemi. Tuleb koguni ette, et tuul puhub üsna teises suunas. See on hädaohtlik saarestik, kapten.

Kapten Davenport ei olnud usklik, kuid sel hetkel tundis ta hullumeelse soovi heita vanamehe jälgade ette ja ütelda talle — mida, seda ta ei teadnud isegi. See oli enam kui hingeline vapustus, mis ta sügavasti valdas, millegi pärast tuli talle ette enda väärtusetus ja väiklus selle mehe kõrval, kelles ühinesid lapse lihtsus ja naise õrnus.

Arusaadavalt ei võinud ta end abide ja meeskonna ees nii alandada. Viha, mis teda sundis peaaegu vanduma, möllas temas edasi. Ta lõi rusikaga kajuti seinu ja karjus:

„Vaadake, vanamees, ma ei lase end võita. Need Paumotud on mind narrinud ja petnud kogu aja, kuid ma ei anna alla. Ma viin selle laeva edasi läbi Paumotu saarte, ikka edasi, kas või Hiinasse, kuni ma talle leiän voodi. Kui kõik mehed ära jooksevad, jään ma ikkagi laevale. Ma näitan neile Paumotudele! Nad võivad mind narrida. Kuid „Pyrenees“ on hea tüdruk ja ma jään ta juure seni, kuni veel leidub üks laud pealseismiseks. Kas kuulete mind?“

— Ja mina jään teiega, kapten, — vastas MacCoy.

Öö kestes tuli kergeid, üksikuid tuulepuhanguid lõunast ja tulekoormaga reisiv, hulluks aetud kapten

vahtis ja mõttis voolu, mis teda kandis lääne. Vahetevahel läks ta kaugemale ja vandus tasakesi enda ette, kus MacCoy teda ei kuulnud. Päikese tõusul ilmusid jälle palmid merest.

— See on tuulealune osa Makemo saarest, — seletas MacCoy. Katiu saar on ainult mõni miil lääne pool. Me võime sinna hoida.

Kuid vool, mis kaht saart lahutas, pühkis nad ära loodesse ja ühel pealelõunal nägid nad, kuidas Katiu palmid merest tõusid ja mõne aja pärast vajusid sinna tagasi.

Mõni minut hiljem, kui kapten parajasti oli teinud kindlaks, et uus vool kirdest laeva kannab, silmati masti tipult kookospalme loodes.

— See on Raraka, — ütles MacCoy. — Tuuleta ei jõua me sinna. Vool viib meid alla edelasse. Kuid peame olema valvel. Mõni miil edasi on vool, mis jookseb põhja poole ja ringis pöörduv loodesse. See võib meid Fakaravast mööda kanda ja Fakarava on just paras koht „Pyrenees'i“ jaoks.

„Nad võivad meid kanda, kus, kur..., kuhu nad soovivad,“ vastas kapten ägedasti. „Me leiame siiski laevale koha.“

Kuid seisukord laeval muutus juba äärmiselt hädaohtlikuks. Laevalagi oli nii palav, et näis, nagu oleks iga minut oodata plahvatust. Suits oli paksem ja järjest lämmatavam. Kogu meeskonnal olid silmad põletikus ja nad köhisid ning läkastasid tiisikushaigetena. Öhtupoolikul seati päästepaadid valmis. Viimased toidutagavarad ja astronoomilised instrumendid kanti paatidesse. Kapten Davenport asetask suuremasse paati isegi kronomeetri, kartes iga minut teki õhkulendamist.

Öö möödus ärevas ootuses ja hommikul vahtisid hallide nägudega mehed imestades üksteisele otsa, nagu oleks neil raske uskuda, et „Pyrenees“ ja nemad veel on olemas. Sammudes närvilised edasitagasi, uuris kapten Davenport teravasti laeva.

„Nüüd on see tundide kui mitte minutite küsimus,“ oli tema otsus.

Hüüid „maa nähtaval“ kõlas mastilt. Laevalaelt polnud midagi näha ja MacCoy ronis masti otsa, kuna kapten aega kasutas selleks, et vandumisega kergendada südant. Ta ei jõudnud veel vandumist lõpetada, kui ta tähelepanu köitis tume joon kirdepoolsel merel. See polnud il, vaid harilik tuul, rikutud passaat.

— Hoidke rohkem tuult vastu, kapten, — ütles MacCoy laeva päralt jõudes. — See on Fakarava idapoolne ots. Me läheme laguuni küljetuulega. Kõik purjed lahti!

Tunni aja pärast olid palmid ja madal korallisaar ka laevalaelt näha. Teadmus, et kannatustele on tulemas lõpp, täitis iga hinge rõõmuga. Kapten Davenport laskis kolm paati merre, laeva pära taha ja saatis igasse paati ühe madruse. „Pyrenees“ lähenes rannale, kus valged atollid paistsid selgesti silma.

— Olge valmis pööranguks, kapten, — hojatas MacCoy.

Minut hiljem avanes maa ja tuli nähtavale kitsas sissekäik ning selle taga laguun, hiiglaopeegel, 30 miili pikk ja 10 miili lai.

— Nüüd, kapten!

M. Männil & Ko.

Tallinn, Pikk 13.

—:—

Telef. 431-49.

Raud- ja teraskaubad, ehitustarbed, tasku-, habeme-, laua- ja kõõginoad. Habemeajamisaparaadid ja eraldi terad. Juukselõikusmasinad ja igasugu käärid. Alpacca-lauanoad, -lusikad ja -kulbid. Laskeriistad, laskemoon ja jahitarbed.

!! Hinnad mõõdukad !!

Viimast korda visati „Pyrenees“ raad ümber ja ta tormas sissekäigu poole. Pöörpe oli vaevalt tehtud ja nõõrid tekkisid alles koristamata, kui äkki meeskond ja tüürimehed surmahirmus tormasid laevapäralt. Midagi polnud juhtunud, kuid kõik tundsid, et miski on tulemas. Nad ei teadnud, millest see tuli, et panid jooksma. MacCoy tahtis laevaninale minna, et sealt juhtida, kuid kapten haaras ta õlast kinni ja tõmbas tagasi.

„Olge siin,“ ütles ta. „Laevalagi pole enam kindel. Mis viga?“ hüüdis ta korraga. „Meie seisame!“

MacCoy naeratas.

— Teie liigute vastu kiiret voolu. Mõõn jookseb laguunist välja.

Terve tunni seisis „Pyrenees“ peaaegu paigal, kuid tuul tõusis ja laev võitis voolu.

„Parem minge osalt paatidesse,“ käskis kapten.

Mehed ei jõudnud veel käsku täita, kui osa tekstist laeva keskkohal tule- ja suitsuõhku lendas õhku, osalt jäi purjedes peatuma ja osalt langes tagasi merre. Et tuul oli küljelt, jäid mehed laevapäralt prutumata. Nad tormasid rüüsil paatidesse, kuid MacCoy, kelle hääles kõlas piiramatu rahu, peatas neid.

— Tasa! — ütles ta. — Kõik on korras. Andke see poisike alla, palun.

Madrus tüürilt oli paati põgenenud ja kapten Davenport asus ise tüürile.

„Hoolitsege paatide eest,“ ütles ta abidele. „Kõitke üks neist lähedal pära alla, et ma sinna saaksin hüpata.“

Härä König kahtles veidi, kuid ronis üle reelingu ja laskus paati.

— Pool treeki allapoole, kapten!

Kapten Davenport jahmatas: „Pool treeki alla,“ kordas ta saadud käsku.

Laeva keskelt oli lagi ära ja laeva kereest tõusid koledad tule- ja suitsusambad taeva poole, kattes maste ja laeva esipoolt. MacCoy oli kaunis raske niiviisi laeva juhtida ja ta kõverast kanalit viia läbi. Tuli töötas ka tekil, hävitas iga purjeosa, millele ta küünis juure.

„Kui me purjed enne sissejõudmist ära ei põleks,“ soovis kapten.

— Pole viga! — rahustas MacCoy üleoleva kindlusega. „Aega on küllalt. Me peame jõudma kohale. Ja kui me kord sees oleme, pöörduame pärituult, see hoiab suitsu ära ega lase tulel tulla tahapoole.“

Tulekeel kargas grootmasti mööda üles, limpsas näljaselt purjeäärt, kuid ei saanud sellest kinni hakata ja kadus. Põlevad nõõrijätised kukkusid ülalt kapten Davenportile kaela. See hõõrus kaela, nagu oleks teda mesilane nõelanud ja jatkas tüürimist.

— Kuidas on kurss, kapten?

Kapten vastas, ja MacCoy laskis kurssi vahetpidamata muuta.

Tasa, kraad-kraadi järele vajus „Pyrenees“ laguuni jõudes ringi ja varsti puhus tuul tagant.

— Otse hoida! kamandas MacCoy.

„Otse ta lähed,“ vastas kapten.

Olgugi, et tuul tagant puhus, oli laevapäralt palavus talumatu. Kapten Davenport heitis küljelt pilgu kompassile ja hõõrus vahetpidamata tulevillidega kaetud nägu. MacCoy habe kõrbes ja kiskus kokku, ning kapten vaatles vanameest sügava kaastundmusega. Kapten Davenport laskis tüüriratta lahti, et käeselgi vastu pükse hõõruda. Tulesammast hävitas viimase purje grootmastilt, ja mehed olid sunnitud tõmbuma kerra ja katma näo.

— Nüüd, — ütles MacCoy, — neli treeki üles, ja las' ta lähed.

Põlevad nõõride ja purjeriide tükid lendasid ülalt meestele kaela. Tõrvane suits pani kapteni metsikult kõhina, kuid ta hoidis tüürirattast ikkagi kinni.

„Pyrenees“ puudutas põhja, tema nina tõusis kõrgemale ja põlevate nartsude vihm tuli pörutuse taga-

järjel ülalt alla. Laev liikus veidi edasi ja lõi teist korda vastu põhja. Ta purustas õrnad korallid, liikus edasi ja jooksis kinni.

Tüür äkki porti, — ütles MacCoy. — Pordis? küsis ta pehmelt minut hiljem.

„Laev ei kuule enam tüüri,“ vastas kapten.

— Väga hea! Tuul viib ta ringi, — ütles MacCoy ja vaatas üle parda. — Pehme, valge liiv. Paremat ei või soovida. Suurepärase voodi.

Kui „Pyrenees“ ninaga vastu tuult pöördus, tormas kohutav suitsu- ja tulepilv laeva päralt. Tuli sundis kapten Davenporti tüürilt lahkuma. Ta haaras paadi kõiest kinni ja tõmbas selle lähemale. Ta vaatas MacCoy poole, kes vaikselts oli astunud kõrvale, et kapten võiks laskuda paati.

„Teie enne,“ karjus kapten MacCoy õlast kinni haardes ja teda peaaegu üle reelingu tõugates.

Kuid tuli ja suits olid hirmsad ja ta ruttas MacCoy'le ajaviitmata järele, nii et mõlemad mehed korraga kõie abil paati jõudsid. Paadi ninas asuv madrus löikas kõie läbi, valmis hoitud aerud löid jõudsasti vette, paat lendas noolena kaugele.

— Suurepärase voodi, kapten, sosistas MacCoy, tagasi vaadates.

„Jah, suurepärase voodi, ja kõik tänu teile,“ kõlas vastus.

Kolm paati sõudsid valge, korallidest piiratud ranna poole, mille taga kookospalmide metsatuka äärel võis näha pooltosinat lehtmajakesi ja salka ärritatud pärismaalasi, kes pärami silmi vaatlesid randa jõudnud tulevärki.

Paadid jõudsid randa ja mehed astusid välja valgele rannale.

— Ja nüüd, — ütles MacCoy, — pean vaatama, kuidas saan tagasi Pitcairni'le.

Auru-värvlamine, keemiline puuastus, kiirpressimine, plisseerimine ja dekateerimine

Hoff-Man's Method

Apteegi t. 1

Niguliste t. 6

tel. 430-10

tel. (2)13-47

Osakonnad:

Tartus, Rüütlite t. 11 ja Riia t. 41

Pärnus, Vilmsi t. 12

Võrvitakse, puuastatakse ja pressitakse

kõiksugu siid-, plüüs-, sammet-, villaseid ja puuvillaseid riideid.

Töö vilunud eriteadlaste juhatusel võisflusetult korralik.

Hinnad odavad.

Hinnad odavad.

Päikese ja lahelainete süleluses

Tervist kosutav ja kirev supelelu Narva-Jõesuus algas

Supelrand.

Ei ole vale, kui kõneldakse, et Eesti on kujunemas turistide ja suvitajate maaks, mis kisub kokku kaugeimaistki riikidest huvimatkaajaid ning vabade suvepäevade veetjaid. Kahtlemata on see tervitav nähtus ja mida rohkem meil leiduks sellaseid kohti, mis suudavad olla jõukama välismaalaste kihi koonduskohtadeks, seda enam on meil väljavaateid rikkastamiseks, olgugi välismaa kapitali abil...

Viimaseil aastail omandab sellise suvitajaskonna Mekka kuulsuse ikka enam meie kauneim ja oiulisim kuurort, Baltimere Riviera—Narva-Jõesuu. Juba varaseil kevadpäevil võis kohata Narva-Jõesuus „päriselanikest“ eralduvaid võõraid nägusid, kes varakult olid pinda sondeerimas, et leida vastuvõetav suvila või tuba, kus saaks mõnusaimalt veeta suvipuhkust. Praegu aga on kuurort juba sattumas kireva supelelu keerisesse ning iga päev toob juure uusi külalisi. Tänavune hooaeg töötab kujuneda õige lähedale küündivaks eelsõja Narva-Jõesuu hiilgeajule, millal sinna koondus omaaegne vene intelligents — alates keisrikoja kõrgete isikutega ja lõpetades kirjanike-kunstnikega. Teised meie kuurordid pole kaugeltki jõudnud paraneda nii kiiresti neist haavust, mis löid normaalellu maailmasõda ja revolutsioon. Narva-Jõesuul aga näib olevat olnud palju energiat ja head tahet, et on jõudnud

ruttu ületada raskused ning võitnud taas oma seisukoha meie ja Läänemere suvituskohtade esirinnas. Kõikjal, kuhu ka ei heidaks pilku, paistab silma vilgas korraldamine ja kuurordi välisilme renoveerimine. Suuremalt jaolt on aga kõik juba varakevadel korraldatud ning nüüd on kuurort laiemas ulatuses tumeroheliste männialleede süleluses vastuvõttevalmis. Algaval hooajal on kuurordis mitmed uudised, mis suvitajaskonna heaolu tõstmiseks tunduvalt kaasa aitavad. Tegevust algab Suviteater Agathon Lüdiggi juhatusel, rannas tegutseb moodne Rannakasiino ja Rannakohvik salongorkestritega, juure on tulnud rida mugavaid pansione täiendatud sisustusega. Vesiravilad — Salzman ja Huene — on täiendanud ravimisvõimalusi. Esimeses võtab patsiente vastu käesoleval hooajal prof. Puusepp. Laialdased pargid

ja oiuline mererand on korralikult puhastatud, pargitiigi vee uuendamine sünnib uue kanalisatsiooni kaudu, rannale on soetatud mugavaid korvtoole ning supelemuusika eest hoolitseb 1. diviisi orkester kapellmeister hra Knude juhatusel. Ühe sõnaga — päikese ja sinetava Soome lahe lainete ning smaragdrohelistele alleede süleluses ootab supelküllalisi et neile anda väärtuslikemat — kosutavat puhkust, päikese lõõman-

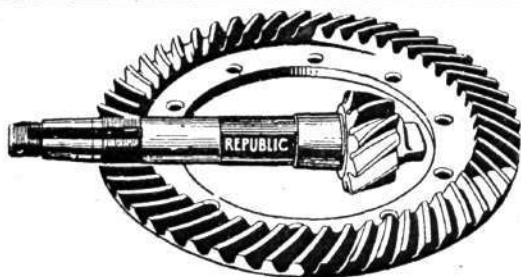
gus pruunistunud, tervisest sädelevaid nägusid ja uut elujõudu.

Kuurhaus.

Villa Capriccio.

O.-Ü. „TARMO“

TALLINN, NARVA MNT. 6.
Telef.: äri 306-50, kont. 308-54

TÄIELIKEM LADU

kõikide Eestis jooksvate autode osi,
nagu kolvid, kolvirõngad ja kolvisõr-
med, ventiilid ja ventiilivedrud, käantelje-
ja vedrupoldid ja -puksid, käigukasti ja
differentiaali hammasrattad, poolassid,
hammasvõrud, ja sidurikettad, kunli- ja
rull-laagrid, elektriosad, akkumulaatorid
j. n. e.

ODAVAD HINNAD, SOODSAD TINGIMUSED
JA KIIRE TEENIMINE.

K/Ü.

„MINERAAL“ S. BERNER & P. SANDER

Tallinn, Inseneri t. 3, tel. (2)32-38.

—
Bensiin, petrooleum, nafta,
auto- ja määrdõlid — kõr-
geväärtuslik kaup ja õig-
: lased, odavad hinnad. :
—

Bensiinijaamad Tallinnas:
Inseneri tän. 3, ühes autode pesemisega,
Vaksali pst. 2.

Tallinna Kinnisvaraomanikkude Tarvitajate Ühisus

„MAJA“

(asutatud 1920. a.)

Ehitustarvete kontor, kauplus ja ladu: Metsa- ja küttematerjaalide ladu:
V. Tartu mnt. nr. 8, tel. (2)14-07. Hollandi tän. nr. 5, tel. 305-41.

Tsemenditööstus „Liiva-Betoon“

Liiva-Ristil. Tel. Nõmme 94.

Soovitab

majaomanikele, ehitajaile, ettevõtjaile
igasuguseid ehitustarbeid ja -materjaale.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Hinnad ja tingimused soodsad.

Tellimiste täitmine kiire ja täpne.

Kirjaümbrikke, postpaberit, kirjaplokke
igasuguseid, j. n. e. j. n. e.

Ostes nõudke ainult
märgiga →

← Ostes nõudke ainult
märgiga

Tuntud headuses paberikaupu.

O. U. RAF. HAARLA

kirjaümbriku- ja paberiümbertöötamise tehas.

Tallinnas, Tina tän. nr. 9.

Telefon 302-56.

EESTI RAHVAPANK

arvete seis 31. mail 1931.

Aktiva.

Passiva.

Kassa ja jooksvad arved teistes pankades	257.806.43
Väärtpaberid ja välismaa raha . . .	59.915.94
Laenud	2.315.720.71
Korrespondendid	661.098.68
Osamaksud teistes asutustes	7.750.19
Garantiide deebitorid	192.608.59
Riiklikud laenud	366.398.46
Kinnis- ja vallasvara	275.254.23
Mitmesugused aktivad	27.416.70
Ärikulud, makstud %/0 ja komisjon	53.928.38
Liikmete kohustused	523.200.—
	<hr/>
	4.741.098.31

Osa- ja muud kapitalid	367.641.—
Hoiusummad	2.439.881.32
Vekslite rediskont ja muud laenud	
Eesti Pangas	264.776.11
Korrespondendid	336.588.09
Garantiid	192.608.59
Riigikassa ja tagasimaksetavad	
riiklikud laenud	174.838.27
Kustutamisele kuuluvad asunikku- de laenud	205.214.12
Mitmesugused passivad	105.140.73
Saadud %/0 ja komisjon	131.210.08
Liikmete lisavastutus	523.200.—
	<hr/>
	4.741.098.31

J u h a t u s.

Raua- ja plekitööstus **R. PINDUS,**

Väike Pärnu maantee 25.

Telefon 207-79.

SOOVITAB OMA TÖÖSTUSEST:

siledaid plekkahje igas suuruses ja plisseeritud, sirgjoonelisi ja lainelisi, kandilisi plisseeritud ahje igasuugustes plaanides ja mõõtudes. Praeahje, pliidi-, tahma-, kriiska-, ahju- ja soojenduskapi-uksi, vaskstepsleid ja sõelu, vask- ja malmveekallaid ja igasuugu poliseptarbeid.

Maksutingimused soodsad ja edasimüüjatele suur hinnaalandus.

Austusega **R. PINDUS.**

O/Ü. „ESTO“

Tallinn, Pikk t. 47. Kõnetr. (2)10-02.

Soovitab suviseks hooajaks
suures väljavalikus kõiksugu

spordiabinõusid.

F. H. MAULTZSCH

TALLINN, PIKK T. 33. TEL. 19-11.

VESKISISSESEADED:

NAGU VALTSTOOLID, KRUUBIMASINAD
©© J. N. E. ©©

VESKIKIVI VALAMISE MATERJAAL.

TURBIINID. ☉ MOOTORID.

☉ PAADIMOOTORID. ☉

O.Ü.
TALLINNA
Asut. 1873

O.Ü.
TALLINNA
Asut. 1873

VIILIVABRIK

Tallinn, S. Karja tän. 16. ☉☉ Telefon 12-78.

Igasuugused Rootsi terasriistad puu- ja rauatöösturile, smürgelkäiad, lihvimis- ja treimistarbed, mõõtmisriistad, kreis- ja kattarsaed, masinarihmad, rihmarattad, õlitajad, tihendused jne.

VIILIDE ÜLESRAIUMINE, SAAGIDE TERITAMINE.

Laialdase kaupade valiku tõttu on meie äri soodsaim sisseostukoht kaupmeestele, töösturile ja asutustele.

Märkide ja väärtmetallide tehas

ROMAN TAVAST

valmistab peale märkide igasuguseid

auhindu, pokaale

valatud askurikujusid

ja muid sarnaseid asju
tunfud headuses.

Tallinnas, V. Roosikrantsi 6. Tel. (2)25-79.

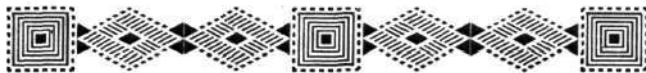
K/T kontor „V I R O N I A“

H. SIMM & Ko.

Tallinn, Vana Posti tän. Nr. 5.
Telefon Nr. 14-88.

Pastlakummi (kautšuk).

Masinad ja tarbed saapatööstustele. Gruschwitzi traadilõng. Gruschwitzi niit. Dekstriin. Loofah- ja korkpinsolid.

H. Feierbach'i

vedrutehas ja mehhaan katööstus

Tallinn, Jaama t. 10. Kõnetraat 304-04.

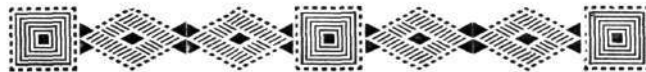
Valmistab parimast materjaalist autode, vankrite ja teiste sõidukite vedrusid. Puhvrivedrud, spiraalvedrud kõigis mõõtudes igasuguseks ot-tarbeks. Igasuguste masinate, mootorite ja autode täielik parandus ning uute osade valmistamine. Eriti: tsilinder- ja koonushammasrattad autodele. Autotsilindrite paarimine ja lihvimine eri aparaadil. Soovikorral montööride väljasaatmine.

Pagarid ja leivatöösturid!

Enne õliküttele üleminekut ärge astuge järelemõtlematut sammu tellides mitme võrra kallimaid välismaa aparaate, milliste headus tihtilugu on vaid reklaam. Tutvuge kodumaa õliküttele sisseseadete headuse, vastupidavuse ja hindadega ja siis alles otsustage.

Õliküttele sisseseaded igale eri soovi kohaselt. Kavandid ja eelarved tasuta.

Maksutingimused soodsad!!

Tarvitage kärbsepüüdjaid

„AEROXON“

ja

HOFFMANN'i riisitärklist

„kassiga“!

K/m H. O. VALDMANN

TALLINN, Raekojaapl. 16. Telefon 429-11.

Kaubamärgiga „MARS“ müügilolevad **oa, ka- kao- ja viljakohvi segud** on kosutavad ja maitsvad.

Iga päev värskesti põletatud **kohvi.**

Suur valik

maiustusi, veine, napse ja likööre.

Kõiksugu koloniaalkaubad.

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUSE SAADUSED:

põlevkivi-aviobensiin
põlevkivi-autobensiin
põlevkivi-mootorpetrooleum

Jõu poolest vastavatest välissaadustest tunduvalt tugevamad, hinna poolest odavamad. Müügil üle terve maa. Oma bensiinautomaadid Tallinna sadamas ning Kohtlas. Väljasaatmine igasse vabariigi raudteejaama.

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUSE JUHATUS

Tallinn, Valli tän. 4. Tel. (2)10-85 ja (2)11-62.

Ostame piiramatu arvul kergestinuumatud **peekonsigu** ja igasugustes kaaludes siseturu **pekisigu**.

Müüme odavaid lihasaadusi ja kõrgeväärtuslikku sulatatud ploomirasva.

ÜHISUS „ESTONIA EKSPORTTAPAMAJAD“,

Tallinn, S. Tartu m. 79, postkast 33, tel. 309-53 ja 305-51.

Oleme avanud uue lihakaupluse

Estonia puiestee 27 „**LIHATSENTRAAL**“ telefon (2)32-94.
(Estonia teatrimaja vastas).

Müügil igasuguseid lihasaadusi.

Tähelepanu!

Kas olete proovinud meie **praadvorsti** ja **suitsu-praadsinki**?

JOH. ANDREKSON Pärnus.

VEE TÄNAV, TURUKAUPLUS Nr. 1-5.

Soovitan suures valikus ülikonna-, palitu-, kleidi-, pesu-, mööbli- ja purjeriief. Valget ja värvilist lõime. Valmisriideid ja vihma- manfleid. Kodumaa, välismaade vabrikute ja oma tööstuse ja lanõusid. Kummikingi, kalosse, vilte ja kollaseid veesaapaid. Iga- sugu pealse-, talla- ja mööblinahku, saapapealseid, kingsepa tar- beasju j. n. e.

Müük suurel ja väikesel arvul. Austusega: JOH. ANDREKSON.
Pärnus, Vee tänav, turukauplus nr. 1-5. Telefon 258.

S. Gordin & Vennad

Pärnus, Jänesselja tänav 9,
kõnetraat 152.

Võistlemata odavate hindadega soovitame
raua-, terase-, pudu- ja tubakakaupu.

Kaupmeestele suured 0/00/0.

N. Schilling & Co.

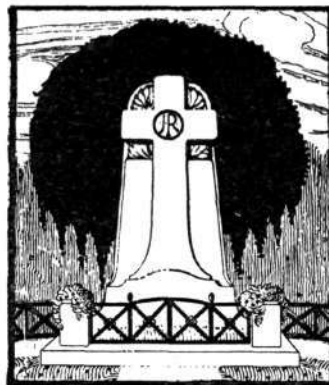
Pikk 27, Tallinn.

Telef. (2)13-89.

Pakub laost:

Igas suuruses lippe, hari-
likku ja frükitud lipuriief ja

tulekustufajaid „Radikal“.

ALEX. ED. JÜRGENS'i

asut. 1851.

mehhaaniline graniidi- ja marmori-
tööstus

Tallinnas, Kaupmehe t. nr. 7. Tel. 23-16

Valmistamine ja laager:
Hauasambad, mälestussam-
bad, elektritahvlid ja kõik sel alal
ettetulevad tööd.

Meesterahva rätsepaäri

M. Andreesen

Tallinnas, Rataskaevu t. 14, kõnetr. 430-54

Teatan lugupeetud tellijaille, et olen saa-
nud kõiki meester. riietuse alal tarvismi-
nevaid suve-õoaja ülikonna- ja palitu-
uudisriideid kõrgem. erisori. parim. Ingl.
firmadelt,

Gagniere & CO. ja Alexander Bernhardilt